Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...гаригнай 1921 оной ...рябрин 21-нэй гарана | № 199 (14004) | 1975 оной августын 26, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

Съездын урда тээхи мүрысөө эмхидхэхэдээ, партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалга соо, партиин экономическа политикын асуудалнуудаар нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүд дотор табигдаһан тодорхой зорилгонуудые бодото дээрэнь шиидхэхын тула шухала нэмэлтэ арга боломжонуудые бэдэржэ олохо ябадалда гол анхарал хандуулха.

(КПСС-эй ЦК-гай тогтоолһоо)

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ШАДАМАРШУУЛ ЛЭ ШАЛГАРНА

...ынь хэлэхэдэ, ажахы ... үбһэ хуряалгын хэр ...абажа байһан тухай мү... тоо мэдээ абажа ха..., тиимэшье һайрхажар... юумэн тон бага. Жэ..., үнгэрэгшэ жэлдэ энэ ...25 шахуу мянган цент... һурилөөд байбал, ...оной августын 18-най ...эр 17,5 мянган центнер ...сомогдоод байна гэхэ ... түсэб оройдоол дү... процентдэ хүргэгдэбэ.

... байдалай шалтагаа... ...урдаха болоо һаа олон. ...ура бороо орожо, үбһэ ... абхуулаагүй гэжэ ...даин олые шашаһанай... ...түү ааб даа. Энэмнай ...магүй тохёолдоһон бай... ...юм. Хоёрдохёор, манай ...ой ехэхэн сабшалан Сэ... ...мүрэнэй эрье зубшажа, ...тохойнуудтань байдаг ...оль соо үһанда абтажа, ...ион үбһэн хиидэ хосо... ...гурбадахяар, хэлэхэдэ ..., звенонууд булта эм... ...байнаар үбһэндөө орожо, ... шангаар хүдэлөө гэ... ...ргагүй. Зарим звено... ...трактор, машинань хээрэ гараһаар ходо эбдэрээ, һаатаа.

Хэды тиигэбэшье һаань, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ бүхы хүсэ шадал, мэргэжэл, эрмэлзэлээ гарган, эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлжэ байһан ажалай түрүүшүүлые эндэ нэрлэнгүй үнгэржэ болохогүй гээд һанагдана. Бүхы ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, хүн зоноо шадамараар элсүүлэн табяад, сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, бултантай гон адли эрхэ байдалда байгаад, яһала ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэһэн звенонууд манда баһал бии.

Энэ жэлдэ совхозой дирекци, партком, хүдэлмэришэдэй профсоюзай комитет түрүүн социалис мүрысөөнэй гурим зохёожо, үбһэшэдэй звенонуудай дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүнгые долоон хоног бүхэндэ согсолно.

Үбһэндэ ороһонһоо хойшо үнгэрһэн үе соо социалис мүрысөөн даб дээрэ хоёр удаа согсологдоод байна. Эндэ Ехэ-Цагаанай отделениин Даба Аюшеевэй даадаг оньһожоруулагдаһан звено, мүн тэндэхи Даша Гурожаповай хүтэлбэрилдэг гар хажууршадай звено мүрысөөндэ хоёр удаа шалгараад, тус тустаа эрье хониндо, 20 түхэригэй шагналда хүртөө һэн.

Жэшээнь, Д. Аюшеевэй звено һүүлэй 7 хоногто түсэбэй ёһоор 373 центнер үбһэ хуряажа сомохо аад, үнэндөө 493 центнер үбһэ һури болгоо. Энэмнай үбһөө сабшаад, тармажа, хуряажа, сомоо болгоод байхадань ингэжэ тоологдоно бшуу. Түс звено бүхы дээрээ 3720 центнер үбһэ хуряаха даабаритай аад, мүнөө 2200 шахуу центнерыень һурилоо.

Бүхы ажалаа хүү гараар хэдэг Д. Гурожаповай даадаг багахан звено һүүлэй долоон үдэр соо 70 центнер үбһэ гар хажуураар сабшаад, хуряажа һурилхэ аад, үнэн дээрээ 100 гаран центнер үбһэ сомоо.

Тэрэшэлэн совхозой Булюутын отделенидэ — Владимир Дондуковой, Шанаада — нүхэр Гармаевай звенонууд баһал муу бэшээр хүдэлнэ.

Ажахы дотор бүхыдөө 1.400 центнер сенаж дарагдаа. Мүн 1.850 центнер витаминтай ногооной гурил бэлэдхэгдээ. Совхозой түб Сэлэн-Дүүмэ тосхондо тодхогдоһон АВМ-0,4 түхэлэй агрегат сүүдхэдөө гурбан халаанда таһалгаряагүй хүдэлжэ, үдэрэй 18—20 центнер ногоон гурил татана.

Сагай уларилай бэрхэтэй байдал ушаруулбашье һаань, бүхы арга боломжо, хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлжэ, түсэбөөр хараалагдаһан 39 мянган центнер үбһэ абажа, ниитынгээ малые бүдүүн тэжээлээр һайса хангаха зорилготойбди.

А. ПАШКОВ.
Сэлэнгын совхозой профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ.

ОЛЗОМНАЙ УЛАМ ДЭЭШЭЛНЭ

Ажалшадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа ехээр, һайн шанартайгаар гаргахын тула манай Кировэй нэрэмжэтэ түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой коллектив яһала оролдоно. Шэнэ онол арга, оньһон техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ заводоймнай цехүүд соо бүтээсэ ехэтэй станогууд, оньһон түхеэрэлгэнүүд олоор тодхогдонхой. Үнгэрһэн жэл жэжэ амһартануудые хэхэ «Аида» гэжэ бүтээсэ ехэтэй станогууд тодхогдоо һэн. Хүдэлмэришэднай энэ станогуудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана. Байгша оной долоо һара соо үнгэрһэн жэлэйхиһээ 29 тонноор ехэ амһарта гаргагдаа. Ажалай бүтээсэ 4,3 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

Заводоймнай хүдэлмэришэд партиин XXV съездэ зорюулан дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, тэрэнээ болото дээрэнь бэелүүлжэ байна. Байгша оной долоо һарын даабариһаа гадуур 25 мянган түхэригэй продукци худалдагдажа, 8 мянган түхэригэй сэбэр олзо үйлэдбэридэ оруулагдаа. Манай коллектив түгэсхэхы жэлдэ абаһан уялгаяа дүүргэхэ дүүрэн арга боломжотой.

В. АНДРЕЕВА,
Кировэй нэрэмжэтэ түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой түсэблэлгын таһагай экономист.

...АРЯАШАДАЙ ЗОРИЛГО

...үүрэй аймагай кол...охозуудай таряа... дээрэ ороохо таряа... ...бэшэ ургаса га.... Табан жэлэй тү...ы жэлэй ороохо түр...агта һайн шанартай... хуряаха тухай асуу... аймагай механизатор...ай зүблөөн дээрэ зүб...бэ.

...эхи Бэшүүрэй совхо...суута механизатор, ...алис Ажалай Герой ... Слепнев аймаг, рес...ика дотороо мэдээжэ ...оор үнинэй юм. Дүр...эхэтэй механизатор энэ жэлэй таряа хуряалгые һайн бэлдэлгэтэйгээр угтажа, богони болзорто гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргэхэ гэжэ шиидээд, аймагай бүхы механизаторнуудые уряалба. Тэрэнэй үүсхэл бүхы ажахынуудта халуунаар дэмжэгдэһэн байна.

Аймагай механизаторнуудай зүблөөндэ хабаадагшад социалис уялгануудые баталан абаа. Бүхы техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, түгэсхэхы жэлэй таряа хуряалгые богони болзорто дүүргэхэ хэмжээнүүд механизаторнуудай социалис уялганууд соо хараалагданхай. Поли дээрэхи таряа хуряамсаараа, намарай паар шадаал һаа ехээр хахалха зорилго тэдэнэр урдаа табина.

Бэшүүрэй аймагай колхоз, совхозуудай механизаторнууд энэ жэлдэ 800.000 центнерһээ бага бэшэ таряа хуряаха зорилготой. Эндэхин һаяын үдэрнүүдтэ таряагаа түүбэрилэн хуряажа эхилбэ.

Манай корр.

...АХАДҺАА ЕХ ЭНЬ ХУРЯАГДАА

Тус ажахы үбһэ хуряаха ... 80 процентдэ хүргэбэ. ...хи үбһэез тюк болгоно ...ряа дүүргэхэ дүтэлһэн ...үүд бии.

...ь соо, августын эхеэр ... эндэ хура бороо ходо ... үбһэ хуряалгые ехээр ...башье, һүүлэй арбаад ...маг байжа, үбһэшэдэй ... нилээд даб гүүлбэ. ...онуудтэ үбһэ тэжээл ...лгын хүдэлмэри бүри...гэндөө ороод байна.

... совхоз дотор бүхыдөө ...мянган центнер үбһэн со... багсалагдажа, тюк бол...гэхэ гү, али түсэбөөр ...гдаһанһаа хахадһаа ...ь хуряагдажа абтаба. ...дэ сабшагдаһан үбһэ ... хатаажа. түсхай ...нүүдаар хуряагаад. ...подборщигуудаар сүг... тюк болгожо багсалха ...үргэнөөр хэрэглэнэбди. ...дэ үбһэн ехэ гээлтэдэ ...гүй. һайн шанартайгаар ... Даб дээрэ 10 мянга ...ай центнер үбһэн тюк болгогдоод, тэжээл хадагалха газарта зөөгдэнхэй.

Үбһэшэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгые табан хоног бүхэндэ согсолдогбди. Сабшалан дээрэ хүдэлжэ байһан бүхы 8 звенонуудай, тэрэ тоодо 4 оньһожоруулагдаһан звенонуудай дундаһаа нэгэдэхи отделениин үнинэй механизатор Ендон Ринчиндоржиевай даадаг звено ходо эрхимлэжэ ябана. Эндэ гол түлэб луговодууд, мүн ЛМО-гой механизаторнууд хүдэлдэг юм. Тэдэнэр Баруун-Үльдэргэ, Хужарта гэжэ газарнуудта түсэбэйнгөө ёһоор 7900 центнер үбһэ хуряажа абаха аад, мүнөө 7 мянга шахуу центнерыень бэлэдхээд, тэрэнэйнгээ ехэнхиие багсалан тюк болгоо. Энэ звенодо 34 хүн, 7 трактор, 2 пресс-подборщик гэхэ мэтэ техникэ хүдэлнэ. Түс звеногойхид һаяар тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

Тэрэшэлэн хоёрдохи отделенидэ В. Л. Насушин, гурбадахи отделенидэ А. И. Степанов, В. И Ситников гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг звенонууд үбһэ баһал горитой хуряагаа. Жэшээнь, нүхэр Насушинай оньһожоруулагдаһан звено Хүсөөтэ гэжэ газарһаа даабаринга ёһоор 2000 центнер үбһэ хуряаха аад, сабшалангай ногоое һайн шанартайгаар. тон наринаар хуряажа абаһанай ашаар 3,4 мянган центнер үбһэ сомоо. Мүн Вениамин Ситниковэй звено богони болзор соо 2000 центнер сенаж дараа.

Һүүлэй дүрбэн үдэрэй туршада совхозой гурбадахи отделенидэ кукурузын ургаса хуряагдажа, силос дарагдажа эхилбэ. Энэ үе соо 1000 тонно шэмэтэ тэжээл нүхэндэ хэгдээ. Мүнөө силосэй ургамал хуряаха 5 комбайн, мүн 12 автомашина, 7 трактор, 25 хүн эндэ хүдэлжэ байна. Тэдэнэй ажалые тракторна бригадын бригадир Михаил Степанов эмхидхэн хүтэлбэрилдэг. Түс звено хамта 4 мянган тонно силос дараха юм.

Силос дарагшад һаянай хүдэлжэ эхилбэшье, ехэ бүтээсэтэйгээр ажаллана. Жэшээнь, комбайнернууд Семен Вильдавский, Намбар Дашиев, Николай Нифонтов гэгшэд агрегадуудаа нэгэшье һаадгүй хүдэлгэнэ.

КПСС-эй ээлжээтэ съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа дүүргэхын тула манай совхозойхид бүхы арга боломжо, хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлхэ байна.

П. НОСЫРЕВ,
Хоринн аймагай Анаагай совхозой главна агроном.

...ШЭНЭ АРГААР

... замай Улаан-Үдэ ... коллектив локомо...үдые бүтээсэ ехэ... ашаглаха хэрэгтэ ... анхарал табина. ... дежурнанууд, ...үдые бүридхэгшэд ...тивуудые һаадгүйгөөр ... түлөө оролдоно. ... Калининай нэрэмжэтэ ...тивна депогой машин...ир, станциин хүдэлмэ...шэд эбтэй эетэйгээр ...нэ. Байгша оной долоо ... соо локомотивуудые бү... ехэтэйгээр ашаглаха ...ри 1,5 процентээр үлүү...үргэгдээ. Поезднуудай ...ай шэгнүүр 2 процен...эхэ болгогдоо. Вагонуу...оһоор ябуулга 4 про... хороогдоһон байха ... Ингэжэ үсөөн локомоти...аар ехэ ашаан шэрэгдэ...болонхой.

...анциин дежурнанууд ...үүдые зүбөөр ябуул...ай ашаар тэрэнэй миин ... сагые 1 процентээр доошолуулһан байна. Энэ ажахын коллектив шэнэ онол арга хэрэглэнэ. Ажалаа зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар локомотивууд түргэнөөр ябуулагдана, арадай ажахыда шухала хэрэгтэй ашаан ехээр шэрэгдэнэ.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

ҺҮҮЛШЫН ГЕКТАРНУУД

ХЯАГТА. Аймагай тон томо ажахынуудай нэгэн болохо «Родина» колхоз богонихон хугасаа соо 23470 центнер үбһэ бэлэдхэжэ абаба. Һаяын дүнгөөр, түс ажахын Тамирай отделениин үбһэшэд 4880 центнер тэжээл хуряажа, социалис мүрысөөндэ онсо эрхимлээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой сабшалан дээрэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана. Илангаяа Шаазгайн отделенидэ ажалладаг Василий Иванович Бурлаковай хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал звеногой гэшүүд 2250 центнер үбһэ һурилөөд, хараалһан зорилгоёо сүм бэелүүлхын түлөө бии хүсэеэ элсүүлэн хүдэлмэрилжэ байнхай.

Ц. БАБУШЕЕВ.

АБЬЯАСТАЙГААР

ФОТО РЕПОРТАЖ

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой түбтэ түхеэрэгдэһэн ногооной витаминтай гурил гаргадаг агрегадта хүрэжэ ерэхэдэмнай, хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байба. Агрегадай начальник Григорий Федосеевич Давидюк гэгшэтэй танилсаабди.

Контородо байхадамнай Григорий Федосеевич тухай совхозой хүтэлбэрилэгшэд омогорхонгёор хөөрэһэн юм. Тэндэ байхадаа энэ хүн үнинэй, дүршэл ехэтэй, ажал хүдэлмэреэрээ айл аймаг соогоо хүндэтэй болоһон механизатор гэжэ ойлгоо һэмди. Шэнэ хэрэгтэ дүршэлтэй, юумэ мэдэхэ хүнүүд табигдадаг. «Эрдэм» совхоздо АВМ-0,4 түрүүшын жэл хүдэлгэдэжэ байна. Тиимэһээ эндэ Григорий Федосеевичэй хүтэлбэрилжэ байһаниинь гайхалгүй. Нүхэр Давидюк агрегадай начальник байхаһаа гадна, 1-дэхи халаанай ахалагша машинист юм.

Нуга сабшалангһаа трактораи тэргэ дээрэ асарагдаһан ногоон гидравликын хүсөөр транспортёрой хоорбо руу хаягдана. Эндэһээ тэрэ транспортёроор саашаа ябуулагдажа, юрэнхыгөөр хэлэхэдэ, таталгын хэдэн шата гараад, бэлэн гурил боложо, саарһан мэшээгүүд руу «урдана». Мэшээгэй гурилаар дүүрэхэтэйнь сасуу, залуу басаган Таня Ситникова ба Г. Ф. Давидюгай туһалагша Александр Богомазов гэгшэд урдилдэн, хажуудахи рельс дээрэ байһан тэргэхэн дээрэ шамдуу ашана. Тэргэхэн дээрэ хорин табан мэшээг багтана. Гурилтай мэшээгүүдээр дүүрэһэн тэргые склад руу түлхин абаашаха зуурань, ондоо тэргэ асарагдана.

Ажал хэрэг, саашанхи зү...рилго тухайнь Григорий Федосеевичһээ асуугдаба.

— Хүдэлмэримнай һаадгүй, яһала һайн ябажа байна, — гэжэ тэрэ хэлэбэ. — Августын 15-най байдалаар 500-аад центнер витаминтай гурил абаад байнабди. Энэ сезон соо 3000 центнер гурил гаргаха түсэбтэйбди. Түсэб заатагүй дүүргэгдэхэ. Агрегат һайн хүдэлнэ. Манай халаанда, мүн хоёрдохишье халаанда ажалладаг хүнүүд хамаг шадалаа гаргажа, түсэбөө бэелүүлхэ зорилготой.

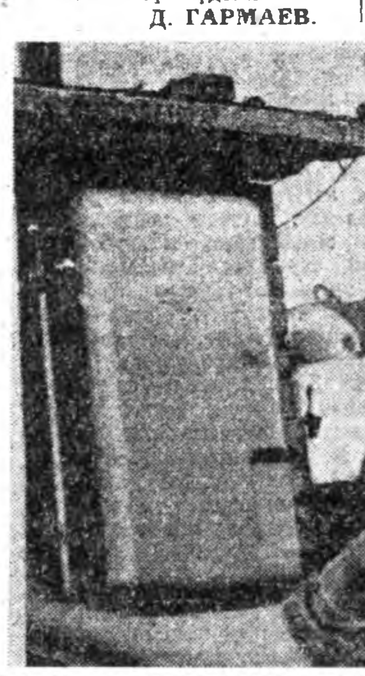
Хоёрдохи халаанда баһал ажалша бэрхэ зон суглараа. Ахалагша машинистаар дүршэлтэй механизатор Иван Макарович Киреев хүдэлнэ. Халаанайнгаа ажалшадай хүдэлмэри яһала һайнаар эмхидхэжэ шадаа.

Ингэжэ «Эрдэм» совхозой ажалшад витаминтай гурил гаргадаг агрегат түрүүшын жэл хүдэлгэбэшье, тэрэнээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, ниитынгээ адууһа малда туһатайшье, хэрэгтэйшье тэжээл ехээр бэлэдхэхэ гэжэ абьяастайгаар хүдэлнэ.

Д. ГАРМАЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Тагардаһан гурил складта зөөгдэнэ. 2. Сабшагдаһан ногоон буулгагдана. 3. Агрегадай начальник Г. Ф. Давидюк.

С. Балдуевай фото.

ПОЛИТИЗДАДААР ХЭБЛЭГДЭН ГАРГАГДАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй «Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ тухай» гэһэн ном Политическэ литературын хэблэлдэ нэмэлтэтэйгээр хоёрдохёо хэблэгдэн гаргагдаба. 1964 онһоо 1975 он болотор нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүд, статьянууд бүрин хүсэдөөр, хаһалтатайгаар энэ суглуулбари соо оруулагданхай. Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын үндэһэн шухала асуудалнууд энээн дотор табигдана.

Энэ ном партиина, совет, профсоюзай, комсомолой хүдэлмэрилэгшэдтэ, парторганизацинуудай секретарьнарта, партиина комитедүүдэй гэшүүдтэ, агитаторнуудта, политинформаторнуудта, пропагандистнуудта, лекторнүүдтэ, багшанарта зорюулагданхай.

(ТАСС).

АЛЕКСЕЙ СТАХАНОВАЙ ШАХТАДА

Стахановска хүдэлөөнэй эхилһээр 40 жэлэй ойн урда тээхэнэ «Торезская» шахтын горнягууд түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабариһаа гадуур 250 мянган тонно антрацит малтан гаргаа.

Социалис Ажалай Герой А. Г. Стаханов 15 жэл соо энэ предприятида ахамад инженерэй туһалагшаар хүдэлжэ байна. Үнгэрһэн энэ үе соо хүшэр бэрхэшээлтэй байгаа. Энэ уурхай cooһoo антрацит малтан абалга бага болоһон юм. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэрэнэй нөөсэ хороо бшуу.

— Үйлэдбэрилэн абалгада таарамжагүй гэжэ тоологдодог байһан нөөсэ баялигуудые малтажа байнабди, — гэжэ предприятиин директор И. П. Чупринин хэлэнэ. — Иимэ газарта хооһон нүхэн элбэг дайралдадаг. Тиимэһээ эндэхи ашагта малтамалые олзоборилон абаха гээшэ хүшэр бэрхэшээлтэй: шулуу нүүрһэндэ хүрэхэдэшни — шоройгоор забойе хушажархиха.

Тингээшье һаань, шулуу нүүрһэ малтан абалгын оньһон техникэ, технологи нарижуулан һайжаруулжа, энээндэ хүрэһэн байнабди.

Жэлэй эхинһээ хойшо В. Тимченкын бригада нэгэ лава cooһoo сүүдхэдээ 1.010 тонно антрацит малтан гаргана. Энэ коллектив ажалай үндэр бүтээсэ шахта соогоо түрүүлэн туйлажа, шулуу нүүрһэнэй бусад бассейнүүдэй мэргэжэлтэдые хойноһоо дахуулһан байна. Алексей Григорьевичой нютагаархидай мүрысэдэг Карагандагай «Стахановская» шахтын механизаторнууд тэрэнэй дүй дүршэлые халан абана.

И. Ващенинэй, Г. Гончаругай, Д. Ремневой, П. Постапчугай бригаданууд В. Тимченкын комсомол-залуушуулай коллективтэй мүрысэнэ. «Торезская» шахтын бүхы участогуудай хүдэлмэришэд сүүдхэдээ мянган тонно нүүрһэ малтан абахын түлөө шармайн ажаллана. Энээнэй тула үндэр мэргэжэл шадабаритай, хатуужал ехэтэй байха ёһотой. Иимэ хүнүүд предприятида олон юм. Алексей Стахановай шахтатай харилсаа холбооной договор баталһан, албанһаа табигдаһан солдадууд эндэ хүдэлхэеэ сэрэгэй частьнуудһаа ерэдэг юм. Зунай амаралтын үедэ хүдэлмэриин хүсэнэй хэрэгтэй болоходо, студентнэр эндэ ерэжэ ажалладаг. Энэнь Донецкэ политехническэ институдтай хэгдэһэн договороор хараалагдана. Ашагта малтамал малтан абахаар ерээдүйн мэргэжэлтэд эндэ ажалай семестр гарадаг байна. А. Г. Стаханов түрүүлэгшэтэй хүдэлмэриин Совет эдэниие шефтээ абанхай.

Мүрысөөнэй ябаса тухай, залуу хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабариин ургалта тухай энэ Совет анхаралаа ехээр хандуулдаг. «Эрхим шахтёр», «Эрхим залуу хүдэлмэришэн» гэһэн нэрэ зэргэ предприятида тогтоогдонхой. Алексей Григорьевич эдэнэртэ эгээл түрүүлэн үнэмшэлгэнүүдые барюулһан байна.

«Торезская» шахтын горнягууд бүхы дүнгүүдээр табан жэлэйнгээ түсэбые март һарада дүүргээ һэн. Антрацит малтан абаха түсэб дүүргэгдээ. «Торезантрацит» гэжэ нэгэдэлдэ ажалай эгээл үндэр бүтээсэ туйлагдаа. Домог суута ороһон хүнэй—Алексей Стахановай 15 жэл соо ажаллажа байһан шахта хүсэндөө орожо байна.

Б. ГЕРЦЕНОВ.
(ТАСС-ай корр.).

Торез,
Донецкэ область.

СОВЕТ МОДОШОД ИЛАБА

КАЛИНИН. (ТАСС-ай корр.). Модо отологшодой уласхоорондын зургаадахи мүрысөөн Мостовской туршалгын леспромхоздо эхилжэ, 14 ороной түлөөлэгшэд энээндэ хабаадахаяа СССР-тэ ерэһэн байгаа.

Мүрысөөн хоёр шатаар үнгэргэгдэбэ. Модо унагааха, гэшүүһыень шулаха талаар мүрысөөндэ хабаадагшад мэргэжэл шадабаряа харуулба. Тусгаар түхеэрэгдэһэн талмайнууд дээрэ модоной узуураарнь, һайнаар тайраха талаар эрхим бэрхэ модошод тодорхойлогдоһон байна.

Мүрысөөнэй дүнгөөр совет команда илаа. Венгриин модошод — хоёрдохи, Норвегиин команда гурбадахи һуури эзэлбэ.

Шэтын областиин модошон Александр Сосновский гайхамшаг амжалта туйлаа. Тэрэ хубиин түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ илажа, гурбан алтан, нэгэ мүнгэн медаляар шагнагдаһан байна.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ШИИДХЭХЫ УДХА ШАНАР

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэлэй дүтэлхэ бүри манай ороной ажалшад улам габшагайгаар, һайнаар хүдэлхые оролдоно. КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тулада дэлгэрһэн социалис мүрысөөн түгэсхэхы жэлэй, бухыдөө табан жэлэй түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ горитойгоор нүлөөлжэ байһаниинь эли.

Социалис мүрысөө эмхидхэхэдээ, ябуулхадаа хэрэглэдэг онол аргануудаа саашадань һайжаруулан хүгжөөхэ тон шухала болоно. Манай комбинадта энэ талаар зарим тэды һайн хубилалтанууд туйлагдаа гэжэ хэлэхээр байна. Тиимэһээ мүрысөө яажа эмхидхэдэг тухайгаа тобшохоноор хөөрэхэ хүсэлэнтэйб.

Саг соогоо, бодомжотойгоор абтаһан социалис уялганууд мүрысөөнэй амжалтатайгаар ябуулагдахадань горитойгоор нүлөөлдэг. Энэ ушарһаа уламжалан, нэгэ ажаглалта хэмээр байна. Социалис уялгын пункт бүхэниие, хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлэйнь, ухаан бодолойнь гүндэ хүргэжэ шадаха гээшэ тон шухала. Юуб гэхэдэ, эдэ уялгануудые дүүргэхэ хэрэг минии нэрэ хүндын хэрэг болоно гэжэ ойлгоо һаа, хүдэлмэришэн бүхэн хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаха, уялгаяа заал һаа дүүргэхэ гэжэ оролдохо болоно.

Тиимэһээ комбинадайнгаа болоод цех, участок, бригадануудай социалис уялгануудые партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаанууд дээрэ баталан абадаг байһамнай ехэ удха шанартай гэжэ һанагшаб.

Түгэсхэхы жэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөн «Эрхим шанартай продукци бүри ехээр, гаргаша багатайгаар гаргадаг болоё!» гэһэн уряа доро үнгэрнэ. Эдэ үгэнүүд энэ һайхан хүдэлөөнэй гол удхые тоб гэмэ эли болгоно гэбэл огто алдуу болохогүй гээшэ ха.

Комбинадай коллективэй бэедээ даажа абаһан уялганууд горитой юм. Жэшээлхэдэ, түгэсхэхы жэлэй туршада түсэбһөө гадуур 100 мянган түхэригэй продукци гаргаха гэжэ шиидэгдээ һэн. Тиихэдээ гэрэй 500 дүрбэлжэн метр детальнуудые, модоной зомгооһо нягтаруулан даража хэһэн 500 кубометр плита, 100 кубометр элдэб янзын хайрсагуудые, 500 кубометр хюрөөдэгдэмэл болон бусад материалнуудые даабариһаа гадуур үйлэдбэрилхэ байнабди. Гадна үргэн хэрэглэмжын эдлэл бүри ехээр гаргадаг болохын тулада ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри ябуулагдахаар хараалагдантай. Энээнһээ гадуур хэдэн цех болон участогуудые шэнэлэн заһаха, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэ, гаргагдаһан продукциин өөрын үнэ сэн доошолуулха, шанарыень һайжаруулха зорилго комбинадай хүдэлмэришэдэй урда табигдана.

Хараалһанаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ хэрэгтэмнай социалис мүрысөөн ехэ туһа хүргэхэ болоно. Тиимэһээ энэ шухала хүдэлмэриие эмхидхэхэ, һайнаар ябуулха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулдаг гээшэбди.

Хамта 2.100 гаран хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад энэ хүдэлөөндэ хабаадалсана. 1749-ниинь коммунис ёһоор ажалладаг болохын тулада тэмсэнэ. Тэдэнэрэй 1042-ынь «Коммунис ажалай ударник» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Гадна заһабарилгын-механическа мастерскойн, үргэн хэрэглэмжын эдлэл гаргадаг цехэй коллективүүдтэ, хүүгэдэй 5 эмхи зургаанда, 10 бригадада «Коммунис ажалай коллектив» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо.

Иигээд социалис мүрысөөнэй эмхидхэл тухай хөөрэхэмни. Энэ хэрэгые хоёр хуби болгожо хубаамаар гээшэ ха. Нэгэдэхеэр, коллективүүд хоорондын мүрысөөндэ 90 бригада (9-ниинь комсомол-залуушуулай), 5 участок болон цехүүд, хамһабариин 5 цех, хүүгэдэй 9 эмхи зургаан ба профилактори, хамтын гурбан байра, худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой 20 предприяти хабаадалсана.

Эдэнэрэй хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөнэй гурим дотор дүнгүүдыень гаргахадаа түсэбэй дүүргэлтые хараадаа абахаһаа гадна, үйлэдбэриин ашаг үрэ, ажалай бүтээсэ хэр дээшэлүүлһэниие, гаргаһан продукциинь шанарай хэр һайжарһаниие, өөрын үнэ сэнгые хэр зэргээр доошолуулһаниие, шэнэ техникэ хэр түргөөр ашаглалгада оруулһаниие, ажалые эрдэм ухаанай ёһоор эмхидхэхэ талаар юу хэһэниие, түүхэй эд болон материалнуудые хэр зэргээр алмаһые, нийтын хүдэлмэри хэр һайнаар ябуулжа байһаниие мүн лэ хараадаа абадаг байна.

Хоёрдохёор, хубиин социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Тиихэдээ хүдэлмэришэн бүхэн социалис уялгануудые абажа, хубиин комплексно түсэбтэй болодог. Жэшээлхэдэ, манай комбинадта 1974 оной декабриин 10-һаа 1975 оной январиин 20 болотор энэ хүдэлмэри ябуулагдаа һэн.

Хубиингаа социалис уялга болон комплексно түсэб зохёоходонь, шадаал һаа хүн бүхэндэ туһалха гэжэ бидэ оролдодогбди. Энэ хэрэгтэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, экономистнууд, хүтэлбэрилхы кадрнууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Жэшээ болгон нэгэдэхи участогай оператор Иван Ильич Кузнецовой абаһан уялгые танай анхаралда табиһуу. Модо гэшүүһэнһээнь сэбэрлэхэ, хэмжүүр хэмжүүрээрнь тайраха хүдэлмэриингөө халаанай даабарие 110 процентһээ бага бэшээр ходо дүүргэжэ байхаб гээд нүхэр Кузнецов мэдүүлээ юм. Тиихэдээ ажалайнгаа бүтээсые найман процентээр дээшэлүүлхэ болоно. Бэедээ даажа абаһан түхеэрэлгэ болон машинануудаа һайнаар ашаглаха, хүдэлмэриингөө гарые арюун сэбэрээр байлгаха, уралан нарижуулгын хоёр дурадхал оруулжа, 500 түхэригэй мүнгэн зөөри алмаха арга боломжо олгохо гээд саашадаа бэшээтэй. Энээнһээ гадна өөрынгөө мэргэжэлдэ нэгэ залуу хүдэлмэришэниие һургахаб гэжэ Иван Ильич бэеэ уялгалһан байна.

Өөһэд хоорондоо мүрысэхэ гэжэ шиидэһэн коллективүүд бэе бэетэйгээ мүрысөөнэй хэлсээ заал һаа баталдаг юм. Тиихэдээ тэрээн дотор бэшэгдэһэн юумэнэй хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһаниие сөөһэдөө шалгадаг.

Заводой ажалша коллективүүд «Эрхим журамтай» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө баһал мүрысэдэг байна. Хараад үзэхэдэ гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэдэг коллективүүдтэ ажалай болон нийтын журам эбдэхэ ушар үсөөн дайралдадаг гү, али ойроошье дайралдадаггүй байха юм. Тиимэһээ эрхим журам эрхим ажал хоёр таһаршагүй нягта холбоотой.

Нёдондо 18 бригада эрхим журамтайда тоологдоһон юм. Мүнөө жэлэй эхинһээ хойшо 20 бригада иимэ нэрэ зэргэдэ хүртөө. Эдэнэрэй бүридэлдэ 258 хүн ороно.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргалга, тэдэнииень олондо мэдээжэ болголго тон шухала удха шанартай хэрэг. Энэ хүдэлмэриие һайнаар эмхидхээд байхада, мүрысөөнэй аша үрэ эрид дээшэлдэг гэжэ хэндэшье мэдээжэ ха юм.

Хүдэлмэриин дүүрэһэн хойно мастернууд болон бригадирнууд хэһэн ажалайнгаа хэмжээе салингай болон ажалай таһагай хүдэлмэрилэгшэдтэ заал һаа дуулгадаг гуримтай. Тэдэнииень суглуулаад, согсолоод, селекторно хэлхээ холбоогоор хэнэй түрүүлжэ, хэнэй гээгдэлдэ орожо ябаһан тухай бултанда дуулгадаг заншалтайбди.

Амжалта туйлаһан халаан, бригада, хүдэлмэришэнэй хүндэлэлдэ ажалай алдар солын Улаан туг үдэр бүхэндэ үргэгдэдэг. Цех болон участогуудай хүндэлэлдэ Улаан одон носоогдодог.

Коллектив бүхэндэ социалис мүрысөөнэй ябаса харуулха тусхай булан шэмэглэн гоёожо хэнхэйбди. Тэндэ тус коллективэй абаһан социалис уялгань, мүрысөөнэй гурим, бюллетень, «сахилгаан» болон «дайшалхы» хуудаһанууд үлгэгдэдэг.

Һара бүхэндэ дирекци, партком, рабочком болон комсомолой комитедэй хамтын заседани боложо, мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдодог. Нэгэдэхи һуури эзэлһэн цех, участогуудта дамжуулгын Улаан туг 200 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдадаг юм. Хоёрдохи һуури эзэлэгшэдтэ Хүндэлэлэй грамота, 50 түхэриг мүнгэн шан үгтэдэг. Кварталай дүнгөөр мүн лэ иимэ хүдэлмэри ябуулагдана. Гадна мүрысөөнэй бюллетень заабол типографида барлагдан, олон болгогдоод, хүдэлмэришэдэй анхаралда табигдадаг байха юм.

Квартал, һара соо эрхимээр ажаллаһан хүдэлмэришэдтэ Хүндэлэлэй грамотанууд, 50, 40, 30, 20 түхэриг мүнгэн шан барюулагдана. Гадна эдэнэрэй нэрэнүүд предприятиин Хүндэлэлэй самбарта фото-зурагтайгаарнь гаргагдана, заводой Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдэнэ.

Иигэжэ ажалдаа онсо шалгаржа, социалис мүрысөөндэ илаһан түрүүшүүлые материальна болон моральна талаар урмашуулаад байхада алишье талаһаа туһатай. Ажалшадай эдэбхи үүсхэлыень бадараажа, гүрэнэй түсэб болон абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ эрхэ байдал тогтоохо, коллективэй, хүдэлмэришэдэй өөһэдынгөө нөөсэ арга боломжонуудые элирүүлхэдэ туһалдаг байһаниинь социалис мүрысөөнэй шиидхэхы удха шанарыень болоно.

КПСС-эй ЦК-гай һая абаһан тогтоолдо харюу болгон, социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхын тулада ехэ оролдолго гарганабди.

Н. ХОРУШУНОВА.
Онохойн модоной комбинадай профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ.
Загарайн аймаг.

ПРОДУКЦИИН ШАНАРТА АНХАРАЛАА ХАНДУУЛХА

КАРЕЛИИН АССР. Бүтээн гаргагдаһан продукциин шанарые дээшэлүүлхэ талаар Петрозаводскын Мартын 8-най нэрэмжэтэ слюдагай фабрикын парторганизациин хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай асуудалые КПСС-эй Карелиин обкомой бюро хаража үзэбэ. Предприятида бүтээн гаргагдаһан продукциин 99 процентһээ үлүүниинь бусаалтагүйгөөр тушаагдадаг байна гэжэ тэмдэглэгдээ. Цехүүд соо үйлэдбэрилэгдэдэг бүхы продукци нэгэдэхи категориин гэжэ мэдэрэгдээ. Продукциин [...]бэн зүйл гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэнхэй.

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй үедэ коммунистнуудай ехэ оролдолго гаргаһанай ашаар технологическа 22 хүдэлмэри нарижуулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слюдагай фабрикын түрүү хүдэлмэрилэгшэд. коммунистнууд (зүүн гарһаа): шалгагша А. Лисицына, хэбшэд Л. Чайкина, Л. Воронцова, фабрикын парткомой секретарь Л. Рыбникова, хүдэлмэришэд Е. Костюкевич, Г. Бусар[...]

ТАСС-ай фотохроника.

БАМ-ай БАРИЛГА ДЭЭРЭ

ЭРХҮҮГЭЙ ОБЛАСТЬ. Оронойманай дээдэ һургуулинуудай студентнэрэй интернациональна отрядуудай барилгашад БАМ-ай гол участок — Тайшет — Ленэ гэжэ замда хоёрдохи лини табижа байна. СССР-тэ һурадаг ГДР-эй, Венгриин, Чехословакиин түлөөлэгшэд совет ханиинартаяа хамта ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хоёрдохи лини табигдаа.

ТАСС-ай фотохронико.

СССР-эй Верховно Совейдэй Президиумэй Указ

СССР-эй ХҮНГЭН ПРОМЫШЛЕННОСТИИН МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИ, ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ ҮЙЛЭДБЭРИИН УЧАСТОГУУДАЙ МАСТЕРНУУДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түсэбтэ даабаринууд болон социалис уялга[...] дүүргэхэдээ, үндэр амжалтануудые туйлаһанайнь [...] шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Панов Константин Гавриловичые — Улаан-Үдын [...]сэмбын комбинадай мастер.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛ[...]

Хурхесов Никита Николаевичые — Улаан-Үдын [...]сэмбын комбинадай мастер.

СССР-эй Верховно Совейдэй Президиу[...]
Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫ[...]

СССР-эй Верховно Совейдэй Президиу[...]
Секретарь М. ГЕОРГАД[...]

Москва, Кремль.
1975 оной августын 8.

ТОБШОХОНООР

ХУРЯАЛГА УЛАМ ЭРШЭДЭНЭ

АЛМА-АТА. (ТАСС-ай корр.). Казахстанай шэнэ газар элдүүрилдэг бүхы областьнууд орооһо таряагаа хадажа захалба. Республикын хойто районуудай таряашад түрүүшын 1 миллион гектар дээрэһээ орооһото, орооһото-бобово ургамалнуудые хадажа абаа.

Тарялан дээрэ гарахынгаа урда тээ эдэнэр комбайнуудаа, жаткануудаа нарииаар тааруулан табиһан байна. Монсогоршье орооһо гээхэгүйн тула машинануудайнгаа кузовые нүхэ һүбэгүй болгожо шэглэһэн байха юм. Хаа хаанагүй бүлэгөөрөө хүдэлжэ, ургасаяа хуряана. Нэгэ поли дээрэ хэдэн комбайн хүдэлнэ.

Колхоз, совхозууд гүрэндэ таряа тушаажа эхилбэ.

БОГОНИ БОЛЗОР [...]

КРАСНОЯРСК. (ТА[...] корр.). Красноярай [...] урда хубиин Мину[...] Шушенска районууд[...] касай автономито обл[...] ажахынууд шэнииссэ[...]жа эхилбэ. Бүхы [...]даар ешмээн хуря[...]лээ. Ургаса түргэн [...] богони болзор соо [...]нартайгаар хуряахын [...] бүхэсоюзна социалис [...] сөөндэ хүдөөгэй [...] бултадаа хабаадажа [...] Шушенска районой тар[...] хизаар доторoo үүсхэл[...]жа, ургасаяа хүдэл[...] 18—20 үдэр соо [...] дүүргэхэ уялга абаба[...]

Орооһо хуряадаг 14[...]ган комбайн, гол түл[...] жаруулан шэнэдх[...] «Сибиряк» түхэлэй [...]нууд мүнөө Краснояр[...]заарай полинууд дээр[...]дэлнэ.

ХАРЮУСАЛГАТА ХАҺАДАА ҺАЙНААР БЭЛДЭХЭ...

Мүнөө үеын хонишоной хараа түсэб, хэхэ ажалыень тоолон хэлэхэ болоо һаа, захагүй ехэ ааб даа. Ушарынь хадаа һүрэг хони даажа абаһан хүн бүхэн урдынхидаал адли үбэл, зунгүй хонидоо һайса харууһалаад, абтаһан түлыень түлжүүлээд байха бэшэ, харин жэл бүри ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ, үүлтэрыень һайжаруулха хүдэлмэри жэншэдгүй ябуулха зэргэтэй. Тиихэдэ өөрынгөө зарим хүшэр хүндэ ажалаа оньһожоруулха, эрдэм наукын һүүлэй шэнэ туйлалтаар элирүүлэгдэһэн түрүү онол аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ шиидхэхы үүргыень дүүргэхэ уялгатай. Юуб гэхэдэ, эдэ бүхы хүдэлмэри, зорилгонуудые ажахынуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд хонишодгүйгөөр яашье бэелүүлжэ шадахагүй. Тиимэһээ хонишон бүхэн харюусалгата ажалайнгаа дутагдалые, түрүү дүй дүршэлөө заатагүй дуулгажа байха болоно. Имагтал энээнэй ашаар гэхэ гү, али олоороо хэлсэжэ, ажалаа зүбөөр эмхидхэхэдээ заабол амжалта туйлагдана гэжэ хэлэлтэй.

Жэшээ болгон манай совхозые абажа харахада, һүүлэй жэлнүүдтэ хонидой үүлтэр һайжаруулха, хурьга олоор абажа, һүрэгөө олошоруулха, нооһо ехээр хайшалжа гүрэндэ тушааха талаар горитой амжалта туйлагдана. Теэд энэ илалтын эхин хаанаһааб гэхэдэ, хонишодой хамтадаа хэлсэжэ ажаллаһанайнь дүн гээшэ. 7—8 жэлэй саада тээ хонидой ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, үүлтэрыень һайжаруулха талаар гол шухала зорилгын хонишодой урда табигдаад байхада, яагаад түргэн бэелүүлхэ тухайгаа зүбшэн хэлсээ һэмди. Тиихэдээ нэн түрүүлэн хони искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэрэ гуримшуулжа, үбһэ тэжээл хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэжэ абаһан байнабди. Эгээл энэ үедэ отара бүхэндэ үрэжүүлгын пунктнууд шэнээр баригдаа һэн. Мүн хонидой байра һайнаар заһабарилагдаад, хонишон бүхэн һүрэг хонидоо таряанай узуурта бэлшээжэ таргалуулаа бэлэй.

Хоёрдохёор, түл олоор абажа түлжүүлхын тула хонидоо түргэн болзорто, һайнаар үрэжүүлхые оролдогдоно. Эгээл энэ үедэ хонишодой бригаданuудта нүхэр ёһоной шалгалта эхилдэг. Тиихэдээ хонишод хоорондоо ябалсахадаа гол түлэб хонидойнь хүшэ тамирые, үрэжүүлгын ябаса ба үбэлжэлгэдэ хэр зэргэ бэлдэжэ байһыень хинан шалгажа, ушарһан дутагдалыень дары заажа, усадхахыень зүбшэн хэлсэдэг заншалтай. Энэ арга хонишон бүхэндэ ехэ туһа хүргэнэ. Юуб гэхэдэ, ямар нэгэн дутагдалтайгаар ажаллажа байһан хонишод нүхэдэйнгөө хэлэхэдэ заабол заһардаг гээшэ. Жэшээлбэл, үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ түл абаха, үбһэ тэжээлээ зүбөөр гаргашалха талаар аргагүй ехэ хүдэлмэри хэгдээ һэн. Тиигэжэ юһэдэхи табан жэлэй үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада ажахымнай 100 эхэ хонин бүриһөө 82,6 хурьга түлжүүлхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, абтаһан хурьгадайнгаа шэгнүүрые тус бүриин 21—22 килограммда хүргэһэн байна. Тэрэшэлэн хонишод С. Тыхеева, Н. Буянтуев, М. Бильдушкин, Т. Доржиева гэгшэд һүүлэй жэлнүүдтэ хонин бүриһөө хурьга түлжүүлжэ, хараалһан зорилгонуудаа бэелүүлнэ.

Саашадаа совхозойнгоо хони үсхэбэриягые улам хүгжөөхын, энэ һалбарияа бүри ашаг олзотой болгохын тула үүлтэрыень һайжаруулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдахаар хараалагдана. Тиихэдэ хонин бүриһөө хурьга абажа, ехэ нооһо хайшалхын ба хонинoй тарган мяха элбэгжүүлхын тула отара бүхэнэй газаа 8—10 гектарта зеленко таригдажа захалаа. Мүн һайжаруулагдаһан бэлшээри байгуулха асуудал шиидхэгдэжэ байна.

Гурбадахяар, хонишодой ажалые хүнгэдхэхэ, хүсэд оньһожоруулха хүдэлмэри ойрын жэлнүүдтэ хэгдэхэ зэргэтэй. Тиихэдээ нэн түрүүлэн үбһэ тэжээлыень хэршэжэ шанаржуулан бэлдэхэ, хонидой байра сэбэрлэхэ, бүлеэн уһаар һүрэгөө ундалуулхаһаа эхилээд, оньһожоруулагдахаар болоо.

Энэ табан жэлээ амжалтатайгаар түгэсхэжэ, шэнэ илалта туйлахын түлөө манай ажахын хонишод социалис мүрысөөндэ урда мэтэ оролсоод, габшагайгаар ажаллажа захалба. Мүнөө хонишод һүрэг хонидтоо тэжээл бэлэдхэжэ, үрэжүүлгэдээ түгэс бэлдэжэ байна. Гадна совхозой хонишон бүхэн шэнэ социалис уялга абанхай, дүүргэхын хойноһоо оролдон ажаллана. Богонёор хэлэхэдэ, хараалһан зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэл байхабди гэжэ найдуулнабди.

Ц. БАДМАЕВА,
Хурамхаанай аймагай Гааргын совхозой ахалагша хонишон, СССР-эй Верховно Совейдэй депутат.

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

СЭРЭГШЭ БА БАГША

1941 ондо фашис Германиин манай орондо добтолон ороходо, Буряадһаа оло мянган хүбүүд сэрэгэй албанда мордоо бэлэй. Тэдэнэй дунда Түнхэнһөө комсомолой гэшүүн Владимир Тугутов мордолсоо.

1945 ондо империалис Японтой дайнай эхилхэдэ, нэгэ онгосын командир болоһон юм. Тус онгосо үдэр, һүнигүй Сахалин хүрэтэр десант зөөдэг байгаа, аралай эрье зубшажа, тагнуулда ябадаг һэн. Августын 20-ной үдэшэ боложо байхада, дайсанай самолёдууд манай ороной хоёр онгосодо добтолжо, 44 моряк аймшагтай шанга байлдаанда оролсобо. Самолёдуудай хаяһан бомбонуудһаа, эрьеын артиллериин снарядуудһаа «ехэ фонтанууд» далай дээрэ бии боложо, манай сэрэгшэдтэ нилээд тодхор үзүүлээ. Тиибэшье манайхин зенитнэ пушкын гал дүлөөр агаарай ба эрьеын дайсадые угтаад, тулалдаагаа үргэлжэлүүлээ.

Нэгэтэ залуу командир Владимир Тугутовай нюдэндэ дэлхэй харанхы болошобо. Тэрэ хүндөөр шархатаһан байгаа. Мэдээгээ табиһан офицертэ медсестра түрүүшын туһаламжа хүргөө. Харанхы һүни байлдаан зогсобо. Тиигэхэдэл манайхин һөөргөө бусажа, саг зуураар амарха болоо бэлэй.

Нүхэр В. Д. Тугутов удаан саг соо госпитальдо хэбтэжэ, бэеэ эмшэлүүлбэ. Тиигэһээр байтар совет арми хархис Японие илаа бэлэй. Буряад залуу командир Нахимовай орденоор ба «Японие илаһанай түлөө» медаляар шагнагдаа. Тиихэдэ «Далайн-Сэрэгэй Флодой эрхимлэгшэ» гэһэн тэмдэгтэ хүртөө. Дайнай һүүлээр табан жэл соо Владимир Дмитриевич эндэ алба хээ.

Сэрэгэй албанһаа табигдажа, түрэл Түнхэндөө бусаад, партиин райкомдо удаан саг соо хүдэлөө. Дүрбэн жэлэй саада тээ Ивалгын гидромелиоративна техникумдэ политэкономиин багшаар хүдэлжэ эхилээд, бултанай жэшээ абамаар ажаллана, партийна организациин секретаряар һунгагдаа. Манай ороной ажалшадай Илалтын 30 жэлэй ойе тэмдэглэхэ үедэ нүхэр Тугутов техникумэй һурагшадтай оло дахин уулзажа, дайшалхы зам тухайгаа хөөрэжэ үгөө һэн.

А. НИМАЕВ.
Улаан-Үдын аймаг.

ҮҮСХЭЛ ГАРГАҺАН АЖАХЫДА

УЯЛГАЯА АМЖАЛТАТАЙГААР БЭЕЛҮҮЛНЭ

Нийтын малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ эгээл таарамжатай хаһа мүнөө хүрэжэ ерээ. Зунай һарануудта малаа бэлшээн таргалуулха, һү ехээр һааха үүсхэл гаргаһан Яруунын совхозой малшадай социалис уялгануудаа хэр зэргэ бэелүүлжэ байһан тухайнь танилсабабди.

Эртээнһээ һайн бэлэдхэлтэй байһан тула совхозой гүүртэнүүд һаадгүй, эмхитэйгээр зунайнгаа бэлшээридэ гаргагдаа һэн. Тиигэбэшье июнь һарада хүйтэн, ган гасууртай байһанһаа шэмэтэ ногоон тон удаанаар ургажа, малшадта нилээдгүй һаад түбэг ушаруулаа. Илангаяа Түрхэл, Аршаан тала гэхэ мэтэ холын бэлшээринүүдтэ энэ үедэ оло дахин хюруу унажа, ногооной шэмые муудхааһан байна. Тиимэһээ һайн ногоотой газарнуудые шэлэжэ, малаа бэлшээхэ баатай болоогдоо һэн.

— Бэлшээриин ногооной хэдышье муу байбал үдэр, һүнигүй адуулагдаһанай ашаар малнай хэзээдэшье садатараа эдеэлээд байгаа. Мүн уһаар, дабһаар огто таһалдаагүй. Июнь һарада даажа байһан зуугаад буруунуудайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдээ толгойн 1.068 граммаар нэмээгээ һэм, — гэжэ 1-дэхи отделениин ахалагша мал адуулагша М. Амбацыренов хөөрэбэ.

100 үдэр соо буруун бүхэнэй шэгнүүрые 100 килограммда хүргэхын түлөө мүрысөөндэ түрүүшын һарын дүнгөөр совхозой 3-дахи отделениин малшад илажа гараа юм. Тэдэнэр зунай бэлшээридэ гаргагдаһан 1.053 залуу малайнгаа бултанайнь шэгнүүрые 338 центнерээр нэмээһэн байна. Харин үхэр бүхэнэй шэгнүүр сүүдхын 1068 граммаар нэмээгдээ. Түрхэлдэ зуһажа байһан малшад Ц. Санжиев, В. Хорин, Н. Ермошин, Цин-Зин-Вен гэгшэд тус тустаа малайнгаа шэгнүүр сүүдхын 1.180—1.014 граммаар нэмээһэн байна. Мүн Аршаан таладахи эрэ хашарагуудай гүүртые даагша залуу үхэршэн Б. Данзанов июнь һарада 152 толгой малайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхын 1.200 граммаар нэмээжэ шадаа.

Бүхы совхоз дээрэ абажа үзэхэдэ, зунай түрүүшын һара соо холын бэлшээридэ гаргагдаһан малай шэгнүүр 712 центнерээр гэхэ гү, али сүүдхэдээ толгой бүриин 820 граммаар нэмээгдээ. Зүгөөр июль һара Гүндын малшадта баһал бэрхэшээлтэйгээр үнгэрбэ. Юуб гэхэдэ, энэ һарада шииг бороо таһалдуу, бэлшээри дээрэ ган гасууртай байгаа ха юм. Гэбэшье малшад ажалайнгаа эршэ һуларуулангүй, үнгэрһэн һарые амжалтатайгаар түгэсхөө. Жэшээнь, үхэршэн Санжиев июль һарада буруун бүхэнэйнгөө шэгнүүр 1.345 граммда хүргэбэ. Тиихэдэ Шандагата гэжэ газарта зуһажа байһан И. Байбородин энэл һара соо 153 эрэ хашарагайнгаа толгой бүриин шэгнүүр 1.046 граммаар нэмээжэ, баһал һайн амжалта туйлаа. Харин Шобойдын үхэршэд В. Хорин, Цин-Зин-Вен гэгшэд 1.000—1.057 грамм нэмэлтэ шэгнүүр туйлаа. Аршаан талын үхэршэд Б.-Ц. Данзанов, В. Яковлев өөһэд хоорондоо мүрысэжэ, үхэр бүриингөө шэгнүүрые 1.034—1.120 граммаар нэмээбэд.

Түлжүүлэн томо болгогдохо малай гүүртэнүүдые даагшад Цыден-Ешеева, В. Цыбиков, М. Амбацыренов, Н. Доржиев, Шандибаев, Д-Н. Дамбаев, Н. Цыдыпов гэгшэд буруун бүриингөө шэгнүүрые сүүдхэдэ 1.010—1.028 граммаар нэмээһэн байна.

Зуун үдэрэй хүтасаада бүхыдэнь 1.800 центнерээр нэмээхэ уялгаяа дүүргэхэмнай лабтай болобо, — гэжэ совхозой директор Б. Э. Жамсуев үнгэрһэн хоёр һарын дүнгүүдые согсолхо зуураа хэлэбэ.

Хэрбээ июнь һарада совхоздо 712 центнер нэмэлтэ шэгнүүр абтаһан байбал, июльдэ 845 центнертэ хүргэгдэбэ. Харин гүрэндэ тушаагдаха болотороо үшөө хэды шэнээн нэмээгдэхэ гээшэб! Иигэжэ зуун үдэртэ мал бүриин шэгнүүрые 100 килограмм нэмээхын түлөө мүрысөө республика дотороо үүсхэһэн Яруунын совхозой үхэршэд абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Энээнһээ гадна совхозой малшад зунай дүрбэн һарада үнеэн бүриһөө 1.000 килограмм һү һааха уялгаяа дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ. Һаалиин бүхы 7 гүүртын мүрысөөндэ Г. Б. Мухархановай даадаг гүүртын һаалишад эрхимлэжэ ябана. Түрүү гүүртынхид үнеэн бүриһөө июнь һарада 325 килограмм, харин июльдэ 341 килограмм һү һаажа, зунайнгаа уялга дүүргэхэ дүтэлөө. Тус гүүртын һаалишан Х. Г. Эрдынеева июнь—июль һаранuудта үнеэн бүриһөө 885 килограмм, харин жэлэй эхинһээ хойшо 2673 килограмм һү һаагаад байна. Тэрэшэлэн Д. Егинова үнгэрһэн хоёр һарада үнеэн бүриһөө 682 килограмм, СССР-эй Верховно Совейдэй депутат М. Батомункуева 614 килограмм һү һаажа, зунай 4 һарада 1000 килограмм һү һааха уялгануудаа үлүүлэн дүүргэхэ аргатай болобо. Совхозой түрүү һаалишад Г. Княжева, В. Донскова, З. Назимова гэгшэд долоон һарада үнеэн бүриин һаамые 2063—1956 килограмм хүрэтэр дээшэлүүлээ. Һаалишадайнгаа оролдолгын ашаар совхоз гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 101 процент дүүргэнхэй. Мүн июль һарынгаашье түсэб баһал үлүүлээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ ехэ һүнэй түлөө тэмсэл улам шангадажа байна. Суба, Сурхэгтэ гэжэ газарнуудта зуһажа байһан 7 гүүртэнүүдэй үнеэд үдэр, һүнигүй бэлшээгдэнэ. Үнеэдэй һү шэмын дээшэлһэнэй ашаар мүнөө үедэ гүрэндэ үдэр бүри 65—67 центнер һүн тушаагдана. Ахалагша үхэршэд И. Аристов, С. Стельмашук, Бадмаев гэгшэдэй даадаг гүүртэнүүдэй һаалишад һүүлэй үедэ һү бүри ехээр һаажа эхилээ.

Иигэжэ Яруунын совхозой малшад зундаа малаа түргөөр таргалуулха, һү ехээр һааха гэһэн үндэр зо[...]нуудаа һайнаар бэелү[...] байна гээшэ. Энэ габ[...] хүдэлөөндэнь социалис [...]рысөөн шухала үүргэ д[...]гэнэ. Мүрысөөндэ түрүү[...] һаалишадта, мал адуу[...]шадта урмашуулгын мү[...] шан, грамотанууд бар[...]дахаар тогтоогдонхой. [...]лын зуһалангуудта энэ [...]дэ 6 гэр баригдажа, м[...]дай байра байдал нёдо[...] нойхиһоо һураггүй һай[...] Түрхэлдэ зуһажа ба[...] малшадта һарадаа хоёр д[...] эдеэ хоол, эд хэрэгсэл [...] абаашагдажа наймаала[...] Аймгүйсэдкомой соёлой [...] һагай агитбригада [...] ошожо, концерт, наада [...]руулһан, мүн холын ма[...]дай бэеын элүүрые мэд[...]нын хүдэлмэрилэгшэд [...]гаһан байха юм. Малшад[...]гаа һайнаар ажаллажа, [...]дэр дүнгүүдые туйлахы[...]лада совхозой хүтэлбэ[...]шэд, партийна организ[...] рабочком саг үргэлжэ [...]ралаа хандуулна бшуу. [...]ветмэргэжэлтэд үе үе б[...]лэ малай зуһалангуу[...]ябажа ерэнэ. 2-дохи о[...]иин зоотехник Н. Цыбы[...]пова һаалиин гүүртэнү[...] 3-дахи отделениин зоот[...] Б-Д. Бардуев Түрхэлэй [...]шадта нэгэнтэ бэшэ ош[...] байна.

Республикын мал[...] дунда мүрысөө [...]һэн Яруунын сов[...] үхэршэд, һаалишад [...] мэргэжэлтэд ногооной [...]та шэмын бууража [...]дэг зунай һүүлшын хүн[...]дашье малаа улам т[...]луулха, һү ехээр һаа[...]га боломжонуудые [...] байна.

Д. ДУГАР[...]
манай кор[...]

«ХОНХЫН» БУЛАН

ЭХЭ ТУХАЙ

Эдир бэшэгшэдэй республиканска слет дээрэ Захааминай аймагай Мэлэ-Бортын найман жэлэй һургуулиин 8-дахи класс дүүргээд байһан Шагдурова Надя гэжэ басаганай «Долоон үнгын һолонго» гэжэ повесть тухай хөөрэлдөөн гараһан байгаа. Повесть хүсэд эдеэшэһэн зохёолшоной бүтээл бэшэшье һаа, яһала образтой, сюжедтэй — хамсыгүйхэ дотор, гадар гэхэ мэтын зүйлһөө бүридэдэг залата шэнги болонхой, зүгөөр авторынь повесть дээрээ хүдэлхэ ёһотой гэжэ хэлсэгдээ һэн. Повесть соо һайн юумэ олон. Заһагдаад байхадаа, уншагшадые һонирхуулмаар ном болохо бээз гэжэ тэмдэглэгдэһэн байгаа. Мүнөө эдир авторай повестьһоо нэгэ хэһэг «Хонхын» уншагшадай анхаралда дурадхая.

* * *

Һүниин харанхы дуулим дайдые хушаһаар хушажа, тоонон тала һүниингөө дэгэл һэдэрээд, боро хараан болоһон, дүтэ тойрон юумэн харагдахаа болишоно. Сэрмаа хүбүүнэйнгээ орой болотор ерээгүйдэ, һанаагаа зобожо эхилбэ. Һуужа байханьшье хүндэ боложо, байд гээд лэ, газаашаа гаража шагнаархан, иишэ тиишээ хараашалжа юм. Теэд урдаһаань гэхэдэн һүниин харанхыһаа ондоо юумэн дүтэ тойрон үгы хэбэртэй. Гэртээ орожо, бурханайнгаа урда сомсойн һуугаад, зула бадараагһанай удаа, гараа урдаа наманшаба:

— Ай бурхан багшамни! Оронойм табан тэнгэри! Орон уулым эзэд! Хаан баабай, Хатан эжымни, ганса хүбүүем мартангүй харалсажа байгыт даа — гэжэ урагшаа арайхан хүдэлгэн, аалиханаар шэбэнэбэ.

Бишыхан сонхоорнь һарын туяа ёлойн орожо, гэрэйнь харанхы углуу булангуудые гэрэлтүүлнэ. Сэрмаа боро хараан болохотой адли сонхоо бүтүүлэн, нобһаргүй болоторнь бүглэдэг зантай һэн. Теэд мүнөө һүлэмхихэнөөр носожо байһан гуламтынгаа урда хүдэлшьеэ дурагүй һууба. Һүүлэй үедэ хүбүүниинь ондоо хайшаашьеб ошодог, гэртэ һууханьшье хомор болошоо һэн. Зүгөөр адуушан хүндэ ямаршье сүлөө байхаб даа, адуугаал манаһаар байтаршни, үдэр хоногууд үнгэржэл байха. Энээниие хэзээшье һайса мэдэжэ байбашье Сэрмаа үнөөхил һанаа үнөөн болоһон зандаа, хүбүүгээ хүлеэжэл һуудаг һэн. Теэд яахабши, эхэ хүн иигэжэл, түрэһэн үриингөө хойноһоо һанаа сэдьхэлээ табижал һуудаг — дэлхэйн жама ёһо бии бшуу.

Сэрмаа хүүшаржа нимгэхэн болошоһон тэрлигээ хэдэрээд, газаашаа хирэ болоод лэ шагнаархана. Үгы даа, бүри юуншье дуулданагүй. Гансал хаанашьеб даа, шара шубуунай һүүхирхэ, тээсгэнэй бороодо үерлэһэн горхонэй бүдэхеэр шолшогонон урдаха абяан дуулдана.

Сэрмаа сэдьхэлээ зобонгёор һанаа алдаад, гэртээ орожо, тэрлигээ тайлангүй хэбтэжэ һуушаба. Адуундаа ошоһон ябагшье юм бээз. Теэд энэ хэжуугаарнь хайшаа гүйшэдэг амитан гээшэб? Эхынгээ хажууда һуужа, нэгэ багахан хөөрэлдөөдшье абаха һэн бээз. Адуушан болоһонһоонь хойшо эхэ хүбүүн хоёр мүртэйгөөр хөөрэлдэжэшэ үзэдэгүй. Түрүүшээр тэрэ сэдьхэлээ зобожо, һүнинь унтажа хэбтэһэнээ, дулаахан унтариһаа бодоод, хүбүүнэйнгээ хойноһоо, адуугаа манадаг газартань эжэлэнгүй ябашадаг байба. Юуншье боложо болохо гэжэ айдаг һэн.

Харин Батань зэмэлэнгеэр урдаһаань хараад:

— Эжы, унтажа хэбтээшни, долоо дахин дээрэ һэн, — гэжэ хэлэгшэ бэлэй.

Эхын иигэжэ һууханьбүри тэсэшэгүй боложо, хахинаад хаалгадаггүй үүдэеэ түлхин газаашаа гарахадань, огторгойн олон түмэн одо мүшэд урдаһаань ониб-аниб эмнилдэн, зунай һүниин һэрюухэн, ногооной үнэртэй холболдоһон агаар аятайгаар урдаһаань анхилба. Тэрэнэй шэхэндэ эндэ тэндэ хүнүүдэй һабир-шэбир гэлдэхэ, хаанашьеб тэргын мөөрэй харгыраар абяа гараха, хэнэйшьеб һөөлдэнги хоолойгоор шаляахань үдэшын һонорто нилхэн дуулдана. Али дэн хүүсэ һанаагаа зобошоно гээшэ гү? Ягаашье һаа, хүбүүниинь өөрыгөө мэдээд ябахаар эрэ хүн боложо ябаха юм...

Нэгэтэ Сэрмаа тэсэжэ ядаад:

— Хүбаан, хайшаа үгы болоошо даа? Хүгшэн минии һанаа зобооношь, — гэжэрхибэ. Хүбүүниинь урдаһаань нэгэ жэгтэйхэнээр хараад:

— Эжы, яашаха һэнбиб даа, — гээ һэн. Һүүлдэнь хажуудань ерэжэ, нэгэ хэды дуугай һууһанайнгаа һүүлдэ:

— Эжы... бишни һамга абаха гэжэ шиидээб. Юун гэжэ һананаш? — гэбэ. Сэрмаа түрүүшээр хэлэхэ үгэеэ оложо ядан, иимэ хүлеэгдээгүй асуудалһаа тулгардан байтараа:

— Юугээ һуранаш даа, теэд. Шиниил дуран ха юм. Намда юун хэрэгтэйб? Шимнил һайн ябыш. Сагһаа урид сухабаадидаа мордошоогүй һаа, ашанараа үргэхэ бэшэ гүб? — гээд хүбүүнэйнгээ буржагар үһэтэй тархиие энхэргэнээр эльбэбэ. Эхын дулаахан үгэнүүдһээ хүбүүнэй досоо нара гараһандал боложо, тойрожо байгаа бүхы дэлхэйдэ баяраа мэдүүлхэ дураниинь хүрөө бэлэй. Тэрэ эхынгээ һаншагһаа сайжа эхилһэн тархиие дүмүүхэнээр тэбэреэд, бүхы баяр баясхалангаа мэдүүлэн, энхэргэнээр таалаа һэн. Эхэнь олон юумэ мүшхөө мүрдөөшьегүй, юрэл зүбшөөгөө. Тэрэнэй инаг дуранай охинһоо хайлажа байһан сэдьхэлдэ энээнһээ ондоо юун хэрэгтэйб даа?..

* * *

Теэд энэ үедэ... почто зөөдэг Тогоошо абгай нэгэ саарһа асаржа үгөө һэн. Түрүүшын дуранай хүсэндэ нэрбэгдэһэн хүбүүнэй Байгалай уһандал тунгалаг сэдьхэлые «дайн» гэһэн үгэ булангиртуулжа, түрэл гэрһээнь, түрэһэн эхэһээнь, инаг гансаһаань таһалан, хайшаншьеб, мэдэгдээгүй тээшэ абаад ябашаба бшуу. Нэгэтэ тэрэ нютагайнгаа хүнүүдые дахажа, Түнхэн ошоходоо, нэгэ папагар һахалта наһажаал ородойдо хоноо һэн. Үбэлэй утахан һүниин һүлэмхихэн галай дэргэдэ — нютагһаа холо ошожо үзөөгүй, юумэ балай мэдэхэгүй хүбүүндэ гайхалтай һонин юумэнүүдые тэрэнь хөөрэжэ, тэрэнэй сэдьхэлдэ мартагдахагүйгөөр хадуугдаа бэлэй. Тэрэ ородынь өөрөө Эрхүү шадар 1917 оной хубисхалда хабаадалсаһанаа, хожомынь Ленинние дүтэһөө хараһанаа, Семёновые, Колчагые бута сохилсоһоноо, хүнэй сэдьхэл хүдэлгэмөөр хөөрөө һэн. Тэрэ хөөрөөнһөөнь хүбүүн нилээд юумэ ойлгожо абаал даа. Өөрыгөө Михайло гэжэ нэрлэһэн, уһан буряад хэлэтэй тэрэ ородынь аха дүү Бестужевтанай шэн габьяа тухай гайхалтай һониноор хөөрэжэ үгөө. Энэ хөөрөөн сооһоонь Бата өөртөө нэгэ ойлгогдошогүй нангин юумэ ойлгожо абаа һэн. Энэнь алта мүнгэнһөөшье, бурхан тэнгэриһээшье сэнтэй нангин юумэ байгаал. Ород хүбүүдэй эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэһэн, арадайнгаа жаргалай түлөө айнгүйгөөр бодоһон хүсэн «Росси» гэһэн гайхамшагта үгэ соо зэдэлжэ байгаа бэлэйл. Тиихэдэ тэрэ агууехэ ород арадта хамаг сэдьхэлээрээ дурлажа, хүндэлжэ, аха дүүгэй нангин мэдэрэлээр зүрхэниинь сохилжо, хонгор һайхан Буряад талыень хариин дайсадһаа, балар шэрүүн баяд ноёдой гарһаа мулталһан ород арадта тэрэ доро дохихоор бэлэн байгаа һэн.

Мүнөө тэрэ өөрөө энээниие — арадайнгаа олоһон эрхэ сүлөө хамгаалхаа ошожо ябанал. Бүхы сэдьхэлһээ энээндэ баярламааршье, нэгэ талаараа уйдхартайшье шэнги... Магад, Бата ая гангын үнэрөөр анхилһан түрэл Буряад нютагтаа бусахашьегүйдөө болохол. Теэд ягаашье һаа, тэрэ өөрынгөө хүн түрэһэнэй үүргэ Эхэ оронойнгоо урда дүүргэхэл байха.

Бата фронт ошожо ябахадаа, сэдьхэлынь иимэ һайхан мэдэрэлээр дүүрэшоод, эдир залуу наһанай эршээр дүүрэн зүрхэниинь зоригтойгоор сохилжо, ямаршье аюул аймшагтай бэшэ мэтээр үзэгдөө һэн.

Зүгөөр түрэһэн ганса эхэһээн нюусаар ябажа байхадаа, зүб юумэ хээ гээшэ гү? Буруул даа, буруу. Ушараа ойлгуулан хэлээд, хахасаад, эхын үреэл дуулаад лэ гараха байгаа. Магад, эхэнь һүүлшынхеэ хүбүүгээ зүрхэндөө хашан тэбэрихэ байгаа аалам.

* * *

Сэрмаа үнихэн газаа байһандаа досоонь жэхэрэн, хүйтэ даажа, дулаахан унтаринь һанагдаад абаба. Теэд гэртээ ороходо дураниинь огто хүрэнэгүй. Өөдөө харахадань ялалзажа байһан мянга түмэн одод сооһоо нэгэ эгээл ялагарынь харгы гарган доошоо унаад, үгы болошобо. Буряад зон энээниие муу тэмдэг гэжэ хэлсэдэг. Сэрмаагай досоо заригад гэжэ нюргаарнь хүйтэ даажа, тэрэ ехэл мэгдэн, гараа үбсүүндээ бараад аман соогоо маани шэбэнэһээр гэртээ орожо, үүдээ хаб яб хаажархиба. Гэрэйнь дүрбэн хана ямаршьеб зэбүүнээр үзэгдэхэдэл гээд, тэрэ бэеэ барингүй, бурханайнгаа урда үбдэг дээрээ һэхэржэ унаад, мүргэжэ эхилээ һэн. Хэншьеб аалиханаар үүдэ татан ороод, үүдэндэ зогсошобо. Сэрмаа хүл дээрээ харайжа бодошоно. Урдань хоёр гүрэлөө гэзэгэеэ үбдэгтөө хүрэтэр һанжуулһан Дугармаа сонхоор ороһон һарын туяа соо толгойгоо ганхуулан дуугай зогсожо байба. Сэрмаа нэгэ хэды соо гайхангяар дуугай зогсоһоной удаа, хажуудань ехэл түргөөр ошожо, һөөлдэнгир хоолойгоор:

— Дугармаа гүш? — гэжэ танижаш байгаа һаа, юундэшьеб асууба. Эхын нюдэн басагые нэбтэ хаража, сэдьхэл бодолыень дууһыень таажа байһандал үзэгдэжэ, Дугармаагай нюур халуу бусалшоо һэн.

— Батын эжы... Намайе хүлисэгты... Би... — гээд Дугармаа арайхан гэжэ абяа гараба. Саашань дуугархаа гэхэдээ хэлэниинь ээдэлдэжэ:

— Бата.., — гээд дуугай болошобо. Энэ үгэһөөнь эхын зүрхэн булгилан сохилшоо бэлэй. Огто юумэ һанаха сүлөөгүй, ойлгонгүй байшана аа гүб гэһэндэл басаганда нюураа дүтэлүүлэн:

— Ягааб хүбүүмни?.. — гэжэ асуухадаа, хоолойгоо танибагүй. Хүбүүнэйнь хуби заяан эгээл энээхэн басаганай үгэнүүдһээ дулдыдажа байһандал, тэрэ басагые алдангүй шэртэнэ. Дугармаа эхын нюдэ уруу шэртэхэдээ, тэрэнэй аманһаа ямар нэгэн һайн юумэ хүлеэжэ, этигэл дүүрэн харасаар тэрэниие хүлһөөнь толгой хүрэтэр гэтэжэ байһыень ойлгоод, зүрхэ алдаа бэлэй. Тэрээнһээ досоонь уйтаржа:

— Батын эжы... би тан-да хэ-хэлэхэеэ ерээб, — гэжэ юундэшьеб ээрэн байжа дуугараад, яахаяаш хэлэжэ эхилээ гээшэбиб гэжэ һанаандаа гэмшэнэ. Һүүлдэнь:

— Һанаагаа бү зобогты, Батын эжы. Тиигэжэл Бата захяа һэн, — гэжэрхибэ.

«Захяа һэн! Захяа һэн! Юу? Юундэ?» Сэрмаагай толгой соо хуу худхаржа, найган алдаһан аад, бэеэ барин, байраһаа хүдэлбэгүй. Тэрэнэй шэхэндэ:

— Бү һанаагаа зобыт даа, Батын эжы. Бата дайгаа дараад гэртээ ерэхэ, — гэһэн Дугармаагай абяан дуулдана.

— Хаанаб? — гэхэһээ ондоо юушье һурабагүй.

— Бата фронт ошоо...

Сэрмаа һүүхиржэрхибэ. Нэгэл мэдэхэдээ, Дугармаа Батын эжытэй хамта бархиржа байгаа һэн. Уйлажа бүлхышэһэн нюдэеэ хамсыгаараа аршаһанай удаа:

— Батын эжы, та бү муудагты! Бата... Бата һайн хүбүүн! Ёһотойл эрэ хүн. Та мэдэгшэ һайт, ямар хүбүүтэй байһанаа. Тэрэ ехэл һайн һанаатай. Гансал һайн хүнүүд иимэ байдаг, — гэжэ Дугармаа тэбдэн байжа һанаһанаа хэлэжэрхёод, дан үлүү гарашоогүй аа гүб гэжэ һанахадаа, нюурынь улайшаба. Гэнтэ мэдэхэдээ Сэрмаа ехэл анхаралтайгаар, ямар нэгэн үльгэр шагнажа байһан мэтээр энэ басаганай үгэнүүдые шагнажа һуугаа һэн. Һүлэмхихэн гэрэлдэ басаганай шарай ехэл эсэнги, зүдэрэнгеэр үзэгдэжэ:

— Заа, бү уйлыш даа, басагамни, — гэжэ аргадан хэлээд, туранхай яһалиг гараараа харахан толгойень эльбээ һэн. Өөрынь туранхай хасар дээгүүр монсогорхон дуһалнууд, зурагар харгы гарган доошоо мухарилдажал, мухарилдажал байгаа бэлэй.

— Батын эжы... Би тэрэ муухай дайе үзэн яданаб. Би... би... Батада дуратайб, — гэжэрхёод Дугармаа толгойгоо үргэжэ, ехэнүүд хара нюдөөрөө Батын эжые айнгяар шэртэн хараад, хасар дээрэхи нулимсыень бишыхан гараараа дүмүүхэнээр аршаба. Сэрмаа урдаһаань ямаршьеб, аргагүй даа, гунигтайгаар хараад, юушье хэлэнгүй, юрэл гүнзэгыгөөр һанаа алдаа һэн...

Н. ШАГДУРОВА.

ТОСХОНОЙ ШАРАЙ ХУБИЛНА

Түрбэн урасхалта Хэлго мүрэнэй баруугаар хойшо урагшаа зурыһан Бага-Хунали тосхон һүүлэй үедэ болбосон түхэлтэй боложо, ехэ ехэ байшангуудаар, сэсэрлиг модоор олошоржо байна.

Үнгэрэгшэ жэл тосхоной тэг дунда соёлой ордон баригдажа, нютагайнгаа хүн зониие ехээр баясуулаа. Шэнэ ордондо түбхинэһэн үхибүүдэй хүгжэмэй һургуули гурбан ехэ таһалга эзэлнэ. Мүн эндэ үхибүүдэй спортивна һургуули ажаллажа эхилэнхэй. Гадна, тосхоной ажалшадта зорюулагдан олон таһалгатай болбосон түхэлтэй поликлиникэ баригдажа тушаагдаа. Энэ жэлдэ аптекэ баригдажа бэлэн болгогдонхой.

Саашадаа культурно-ажаһуудалай барилгануудые олоор бодхоохо, тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо тухай асуудалнууд Бага-Хуналиин сельскэ Соведэй ээлжээтэ сесси дээрэ харагдаһан байна.

Сессидэ хабаадагшад дээрэ дурсагдаһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ республикын хото, тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой али зэргээр дүүргэгдэжэ байһан тухай хэлсээд, удаадахи хэмжээ ябуулгануудые хараалаа. Тэдэ хэмжээ ябуулгануудай ёһоор, тосхоноо үндэр соёл культуратай болгохо, ниитын газарнуудта эмхи гурим наринаар сахиха шухала гэжэ мэдэрэгдэһэн байна. Эрхим үйлсэ гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлэ мүрысөө эмхидхэхэ шухала гэжэ депутадууд болон тосхоной зэдэбхитэд дурадхаа.

Сессиин шиидхэбэриин ёһоор тосхоной үйлсэнүүдтэ жэл бүри 6 мянган модод һуулгагдахаар, аха дүү Малковтанай үйлсэдэ сэсэрлиг бии болгохоор шиидхэгдээ. Тэрэ сэсэрлигтэ ойһоо шэлбүүһэтэ 100 модод, 100 һөөг хуһа, 100 һөөг мойһон, үлирэй 100 һөөг асарагдахаар хараалагдаба.

Дунда һургуули дүүргэгшэдэй, гэр бүлэ болоһон залуушуулай, һаяхан түрэһэн багашуулай хүндэлэлдэ аллей бии болгогдохонь.

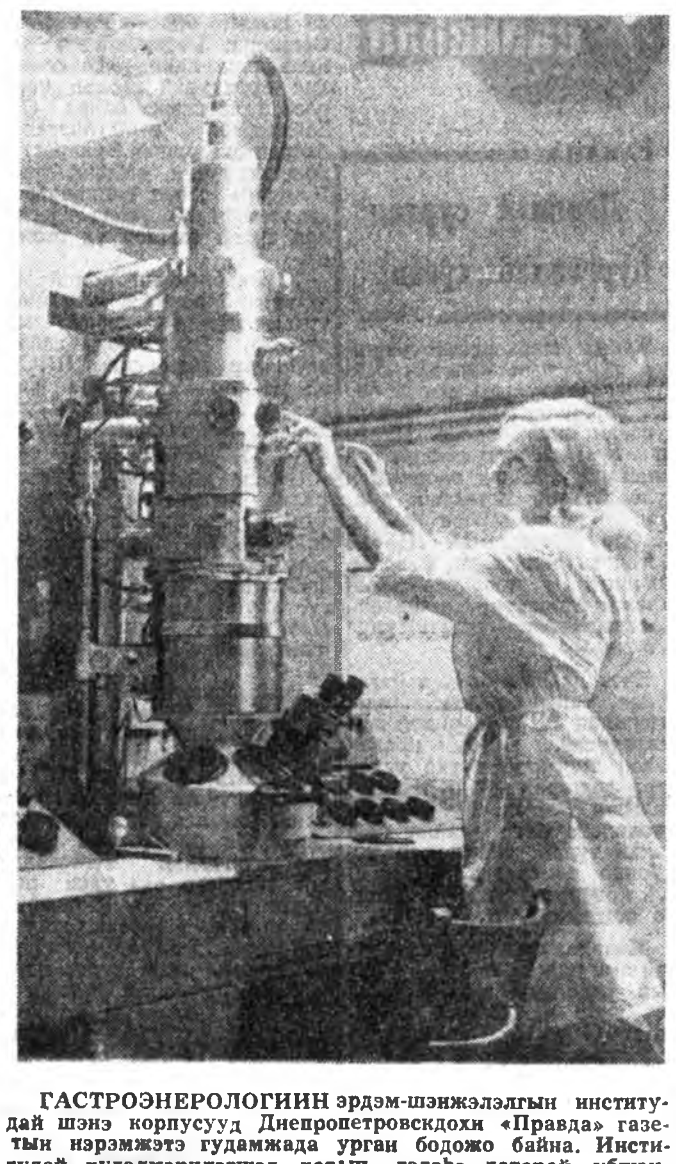
Илалтын гудамжада барилга үргэлжэлүүлхэ, Совет үйлсөөр типовой автовокзал, һүнэй кухни, сельсоведэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажаһууха хоёр байратай байшан, дүрбэн наймаалагшатай гастроном баригдахаар шиидхэгдээ. 1976 ондо 140 хүнэй һууритай үхибүүдэй комбинат бариха, Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуухэ дайнда унагшадай дурасхаалда хүшөө памятник бодхоохо, соёлой байшангые, Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсые үргэдхэхэ, үйлсэнүүдые гэрэлтүүлхэ талаар горитой ажал хэгдэхэ байна. Тосхондо ороһон харгы дээрэ ехэ арка бодхоогдожо, гоё һайханаар шэмэглэгдэхэ юм.

Культурно-ажаһуудалай барилганууды олоор бодхоохо, тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо талаар Бага-Хуналиин сельскэ Соведэй ээлжээтэ сессидэ хабаадагшадай аймагай ажалшадта хандаһан хандалгые КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой бюро, аймагай Соведэй гүйсэдком һайшаагаад, тус хандалгые ажахынууд болон предприятинуудта, эмхи зургаануудта зүбшэн хэлсэхыень партийна организацинуудай секретарьнуудые, сельскэ сомоной түрүүлэгшэнэрые, ажахы болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалһан байна.

Культурно-ажаһуудалай барилгануудые олоор бариха, тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо талаар Бага-Хуналиин сельсоведэй сессиин баталан абаһан шиидхэбэри мүнөө үедэ аймаг соо, хаа хаанагүй дэмжэгдээд, зохихо хэмжээн абтана.

И. БАЛЬДИРОВ.

Бэшүүр.

ГАСТРОЭНЕРОЛОГИИН эрдэм-шэнжэлэлгын институдай шэнэ корпусууд Днепропетровскдохи «Правда» газетын нэрэмжэтэ гудамжада урган бодожо байна. Институдай хүдэлмэрилэгшэд хотын, гэдэһэ доторой үбшэнгүүдые элирүүлжэ, эмнэлгын арга онол зохёожо байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ Е. В. Косько электронно микроскопой дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ВДНХ — түлөөһэгүй путёвкоор

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үнгэрһэн 7 һарын дүнгөөр Хэжэнгын совхозой II отделени ажахы соогоо эрхимлэһэн юм.

Тус отделени энэ хүгасаа соо һү, мяха элбэгжүүлхэ, малай тоо толгой олошоруулха ба гүрэндэ ехэ продукци тушааха талаар жэл бүри амжалта түйладаг. Жэшээлбэл, байгша ондо үбэлжэлгын хэды хүшэр байбашье, отделениин хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 80 хурьга түлжүүлжэ, нооһо хайшалжа тушааха түсэбөө сүм дүүргээ. Энээндэ отделениин эрхилэгшэ Ц. Д. Дубшановай хубита яһала бии. Юуб гэхэдэ, энэ нүхэрнай отделениингээ ажал эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ талаар нилээд дуршэнхэй юм. Тиимэһээ һаяхан совхозой дирекци, партийна, профсоюзай организациин шиидхэбэреэр тус отделениие эрхилэгшэ Ц. Д. Дубшанов ВДНХ ошохо түлөөһэгүй путёвкоор шагнагдаа.

Тэрэшэлэн энэл ажахын зоотехник-селекционер, республикын габьяата зоотехник Мария Прокопьевна Маханчеева иимэ путевкодо хүртөө.

Р. ЦЫМПИЛОВ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

РУМЫНИИН СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКА. Румыниин Коммунис партиин хэблэлэй түбэй орган — «Скынтея» газетын Бухарестдэхи байшан.

ТАСС-ай фотохронико.

ТОБШОХОНООР

ПРОФСОЮЗАЙ ПУТЁВКООР

БЕРЛИН. Росток хото шадарай Варненюнддэхи далай шадарай «Нептун» гэжэ отелиин номернуудай 80 процентнь зунай һарануудта Немец сүлөөтэ профсоюзуудай нэгэдэлэй мэдэлдэ ородог. ГДР-эй үйлэдбэриин түрүүшүүл, табан жэлэй ударнигууд профсоюзай путёвкоор эндэ амардаг. «Нептунда» хоёр долоон хоногой путёвкоор ошоходоо, гостиницын түгэс түхеэрэлгэтэй номернууд соо амарха, тэрэнэй гурбан ресторан соо эдеэлхэһээ гадна, эндэхи оршон тойроной үзэсхэлэн гоё газарнуудаар автобусоор, далай дээрэ катераар аяншалха юм.

УЛААН-БААТАР УРГАН БОДОНО

УЛААН-БААТАР. Шэнэ барилганууд энэ ниислэл хотые гоёоно. Гансахан мүнөө жэлдэ 100-гаад шахуу шэнэ барилга эндэ ашаглалгада оруулагдаха. Һургуулинууд болон магазинууд, кинотеатрнууд болон ажаһуудалай байшангууд тэдэнэй тоодо ороно. Эдир техникүүдэй байшан һурагшадта эрхим бэлэг болохо.

СААРҺАНАЙ ШЭНЭ ФАБРИКА

ХАНОЙ. Хойто Вьетнамай Хайхынг провинцида саарһанай шэнэ фабрика ашаглалгада үгтэбэ. Энэ фабрика нютагай түүхэй эдээр жэл соо 600 тонно саарһа үйлэдбэрилэн гаргаха юм. Август һарын туршада предприятиин ажалшад ороной һургуулинууд болон вузуудта 30 тонно саарһа үйлэдбэрилэн гаргажа үгэхөөр шиидэнхэй.

БОЛОХОЁО БАЙҺАН СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ГАВАНА. Кубын Коммунис партиин I съездын хүндэлэлдэ орон дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөн бүри үргэн дэлисэтэй боложо байнхай. Ороной 30 мянга гаран бригада болон үйлэдбэриин бусад коллективүүд жэлэй түрүүшын хахадта абаһан социалис уялгануудаа дүүргэһэн, үлүүлэн дүүргэһэн байна. Энэ жэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ 800 мянган хүдэлмэришэд, алба хаагшад үйлэдбэриин түрүүшүүлэй зэргэдэ жагсаа.

7 ҺАРААР УРИД

ВАРШАВА. Любартув хотодо баригдажа байгаа арһанай шэнэ завод хараалагдаһан болзорһоо долоон һара урид ашаглагдажа эхилбэ. Энэнь мүнөө үе сагай эрилтэдэ таарамаар, томо завод болоно. Заводой коллектив предприятиингаа түгэс хүсэндэ хүрэхэ сагые хоёр долоон хоногоор уридшалха гэжэ шиидэбэ. Тус завод жэлэй турша соо 2,2 миллион дүрбэлжэн метр арһа элдэжэ гаргадаг байха. Энэнь 11 миллион паар гутал оёходо хүрэхэ байна.

(ТАСС).

МИЛИТАРИС ЯПОНОЙ БУТА СОХИГДОҺООР 30 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

Фашис Германиин, тэрэнэй Европодохи туһамаршадай һамна зада сохюулһанай һүүлээр, дэлхэйн хоёрдохи дайнай баһа нэгэ гуламта Алас-Дурна зүгтэ үлэһэн байгаа. Японой империалистнууд дайнай ябуулгануудые шуналтайгаар үргэлжэлүүлэн, үгэ дуугүйгөөр бэеэ тушааха эрилтэ табиһан США-гай, Великобританиин ба Хитадай 1945 оной июлиин 26-най хамтын декларациие буруушаагаа һэн.

1945 оной зун болотор американ-англиин сэрэгүүд Японой зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ хэдэн сохилто хэжэ, тэрэнэй гол газартань ойротоһон юм. Тиигэбэшье Японой эсэргүүсэлтые нуга даража шадаагүй. Американецууд Японой Хиросима ба Нагасаки хотонууд дээрэ 1945 оной августын 6,9-дэ атомна бомбонуудые хаяа һааб даа. Энэ зэрлиг муухай аашань япон арадые, бусад арадуудые, тэрэ тоодо Советскэ Союзай арадуудые айлгаха һанаашалгатай байһан.

Тиигэбэшье һаань, дайн байлдаагаа, Япон үргэлжэлүүлжэ байба. Тэрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүд 1945 оной августын байдалаар 7 миллион үлүүтэй хүнһөө, сэрэгэй 500 шахуу корабль, 10 мянга гаран самолёдуудһаа бүридэдэг байгаа бшуу. Манчжурта, Корейдэ, Урда-Сахалин ба Курильска аралнууд дээрэ байрлаһан квантунска арми япон сэрэгүүдэй бүхы бүлэглэлнүүдһээ эгээн лэ хүсэтэйнь гэжэ тоологдодог байгаа. Маньчжоу-Голой ба Дотор Монголой сэрэгүүдые хараада абалсабал, тэрэнь 1.200 мянга гаран хүнһөө, 1.200 шахуу танк, 5400 томо буу, 2.000 хүрэтэр самолёдһоо бүридэдэг байба. СССР-эй ба МНР-эй хилэнүүд шадар 8 мянга шахуу ДОТ-той бүхэлэгдэмэл 17 район эмхидхэгдэнхэй байгаа. Манчжурта квантунска армиие бута сохихо, милитарис Японой эндэхи сэрэгэй-экономическа хүсэтэ баазыень эзэлэн абаха гээшэ Японой диилдэлгэдэ, бэеэ тушаахыень баадхалгада шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй байһан юм.

Советскэ Союз Японтой дайлалдажа ороходоо, Алас-Дурна зүгтэхи бодото байдалые хараадаа абаһан байха. Хитадта эсэргүү эзэрхэг түримхэй дайе япон империалистнууд хэдэн арбаад жэлэй туршада хэһэн, Совет Алас-Дурна зүг ба Сибириие эзэмдэхэ һэдэлгэ гарган, СССР-тэ нэгэтэбэшэ добтолһон байгаа. Фашис Германитай нүхэсэн, бүхы дайнай үе соо тэрээндэ Япон туһалһан юм. Совет ороной Алас-Дурна зүгэй хилэ шадар миллион хүнтэй кватунска армиие, танкнуудайнгаа гурбанай хоёр хубиие, артиллериингээ нилээд ехэ хубиие Япон барижа байгаа. Японой засагаархид манай судналуудые зорюута баридаг, тэдэниие уһа руу шэнгээдэгшье һэн. Гансахан 1944 ондо совет хилые японецуудай буудаһан 39 ушар тэмдэглэгдэһэн байха. Эдэ ушарнууд Алас-Дурна зүгэйнгөө хилэ дээрэ 40-өөд дивизи байлгахыень Советскэ правительствые баадхаа бэлэй.

Японой засагаархид Потсдамска декларациие дүүргэхэеэ арсаад, дайн байлдаа үргэлжэлүүлхэ, гол газараа, Хитад ба Корейдэхи эзэмдэһэн районуудаа хамгаалха гэжэ шиидэһэн юм. Хамгаалхы стратегидэ оролго, үнэндөө, япон сэрэгэйхидэй политикые хубилгаагүй. Тэрэнь эзэрхэг түримхэй зангаараа үлөө.

Советскэ Союз удаадахи үдэрһөө хойшо Японтой дайнай байдалтай болоһондо тоолоод, США, Англи ба Хитадай 1945 оной июлиин 26-ай декларацида нэгэдэлсэбэ гэжэ Японһоо Москвада байдаг элшэн сайдта 1945 оной августын 8-да Советскэ правительство мэдүүлээ бэлэй. «Иимэ политикамнай эб найрамдал ойротуулжа, саашанхи хохидол ба гасалан зоболонгһоо арадуудые сүлөөлхэ, үгэ дуугүйгөөр бэеэ тушааххаһаа арсаһанайнь һүүлээр Германида тохёолдоһондол адли аюул ба һандаралнуудһаа зайсаха арга япон арадта олгожо шадагдахаар гансахан лэ оно болоно гэжэ Советскэ правительство тоолоно» гээд тэрэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэн байдаг.

Алас-Дурна зүгтэхи Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй добтолхын урда тээ Европоһоо Ази тээшэ олон сэрэгүүд асарагдаһан юм. Юрын сэрэгүүдэй гурбан, танково нэгэ арми, олон тоото тусхай соединенинүүд, бүхы дээрээ 39 (буудалгын, танково оньһожоруулагдамал сэрэгүүдэй) соединени, тэрэшэлэн нилээд олон авиаци ба артиллери 10 мянга гаран километрэй зам талан, тиишэ ошоо бэлэй. Алас-Дурна зүгтэ урда тээнь байһан сэрэгүүд дайшалхы. Эрхим шэнэ техникээр зэбсэглэгдээ. Дайшалхы, дүй дүршэл ехэтэй болоһон офицернүүд штабуудта хүдэлхын тула командирнуудаар эльгээгдээ һэн.

Алас-Дурна зүгтэхи кампаниин онсо өөрсэ талануудайнь нэгэн гэбэл, империалис Японтой тулалдаһан дайн гэнтэ эхилшоо бэлэй.

Совет сэрэгүүд августын 9-дэ добтолго хэжэ ороо бэлэй. Угаа шанга сохилтонуудые хэжэ, августын 17-до Зүүн-Хойто Хитадай түбэй районууд худар нэбтэрэн ороһон юм. Квантунска арми бута зада сохюулаад, буу зэбсэгүүдээ хуряажа эхилээ. Тэрэниие түргэдхэхын тула Зүүн-Хойто Хитадай ехэ ехэ городууд: Мукден, Харбин, Гирин, Чанчунда, Дальний портдо августын 18-һаа 22 хүрэтэрхи үе соо агаарай десантнууд буулгагдаһан юм. Тиигэжэ Маньчжурай городууд, экономическа олон барилга түхеэрэлгэнүүд һандаралһаа абарагдаа һэн. Маньчжур ба Хойто Корейдэ квантунска армиин буу зэбсэгүүдые хуряалга августын һүүлдэ сүм дүүргэгдэһэн байгаа.

Маньчжуртахи дайшалхы ябуулгануудтай нэгэн доро, Алас-Дурна зүгэй 2-дохи фронтын сэрэгүүд Номгон далайн флодтой холбоо барисаатайгаар ябуулга хэжэ, августын 11-һээ 25 хүрэтэр Урда-Сахалин худар добтолоод, августын 18-һаа сентябриин 1 хүрэтэр Курильска аралнууд дээрэ десантнуудые буулгаа. Тиин, ородой анханай газар нютагууд Совет орондо бусаагдаа бэлэй.

Японие илахын тула манай союзнигуудай гаргаһан оролдолгыень Советскэ Союзда үндэрөөр сэгнэдэг. Тиигэбэшье Японой газарай гол хүсэнүүдые — квантунска армиие — СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй бута зада сохиһониинь элитэ. Маньчжур ба Корейдэ япон сэрэгүүдэй диилдэһэн ябадал шиидхэхы удха шанартай байгаа. Энэ ушар үгэ дуугүйгөөр бэеэ тушаахыень Японие баадхаа һэн.

Японой армиие манай сэрэгүүдэй илаһан ябадал Азиин олон районние, хамагай түрүүндэ Хитадые хариин булимтарагшадай дарлалтаһаа сүлөөлхэ шухалын шухала нүхэсэл болоһон юм.

Алас-Дурна зүгтэхи Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй хэһэн ябуулганууд корей арадые Японой дарлалтаһаа сүлөөлөө, Вьетнамай ба Индонезиин арадуудай илалтада, колониальна дарлалтые буруушаан бодоһон национально-сүлөөрэлгын тэмсэлдэ туһалаа. Япон милитаризм һамна сохигдожо, сэрэгэй-фашис засагай һабарта оролгоһоо Япон арадые зайсуулаа.

Сэрэгэй искусствын талаар хаража үзэбэл, Алас-Дурна зүгтэхи стратегическэ ябуулга угаа ехэ удха шанартай. Энэ ушар Советскэ Союзай, тэрэнэй сэрэгүүдэй хүсэ шадалые, мүн сэрэгүүдые хүтэлбэрилхэ шадабариин дээдэ хэмжээндэ байһые, манай солдадууд ба офицернүүдэй мэргэжэл ехэтэй байһые гэршэлнэ.

Виктор МАЦУЛЕНКО,
генерал-майор, профессор, түүхын эрдэмэй доктор.
(АПН).

Уласхоорондын шэнжэлэл

Тон шухала зорилго

Буу зэбсэг хуряаха тушаа бүхэдэлхэйн конференци зарлаха тухай Советскэ Союзай оруулhан дурадхалые уласхоорондын олониитэhээ гадна, олохон гүрэнүүдэй правительствануууд улам үргэнөөр дэмжэжэ байна. Буу зэбсэг хуряаха тушаа бүхэдэлхэйн конференци зарлахын тулада байгуулагдаhан ООН-ой тусхай комитедтэ мүнөө боложо байгаа үргэн ехэ хуралдааншье энээн тухай гэршэлнэ. Энэ тусхай комитет тус асуудалаар али бүхы хараа бодолнуудые, hанамжануудые шэнжэлхэ зорилгоор хоёр жэлэй урда тээ Нью-Йоркдо байгуулагдаа hэн. Дэлхэйн дилэнхи олонхи оронууд бүхэдэлхэйн конференци зарлахын түлөө дуугаа үгэнэ гэжэ энэ хуралдаан гэршэлнэ. Мүнөө үе сагай шухалын шухала зорилгонуудай нэгэнние — буу зэбсэг үрдилдэжэ байгаад бүтээлгые болюулха, энээнhээ сүлөөрhэн зөөри нөөсэнүүдые амгалан сагай хүгжэлтын хэрэглэмжэдэ зорюулха хэрэг шиидхэлгэдэ нимэ конференци туhа нэмэри болохо гэжэ тэдэнэр дүүрэн үндэhэ баримтатайгаар багсаана.

Бүхы хүн түрэлтэндэ энэ зорилгын зайлашагүй шухала байhан тухай адагай захынь нимэ тоо, баримтанууд гэршэлнэ. Мүнөө буу зэбсэг яаралтайгаар үрдилдэн бүтээлгэдэ жэл бүри 250 миллиард үлүүтэй доллар гаргашалагдана. Энэ хэр зэргэ ехэб гэбэл, Азиин ба Африкын хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдэй бүлтанайнь национальна доходhоо ехэ болоно. Энэ хэрэгhээ сүлөөрhэн мүнгэ зөөрине хүн түрэлтэнэй экономическа, социальна ба соёлой хүгжэлтэдэ гаргашалжа болохо байhаниинь ойлгосотой. Мүнөө би байгаа сэрэгэй буу зэбсэгэй hандаргахы хүсэн тухай хэлэхэ болоо hаа, эндэ нэгэл тоо дурдабал, эли тодо болохо байна. Мүнөө манай юртэмсын хүн бүхэндэ дунда зэргээр 15 тонно тэhэрдэг буу зэбсэг хүртэнэ. Тиихэдэ элдэб янзын түхэлэй буу зэбсэг яаралтай түргөөр нарижуулан hайжаруулагдана, харин олохон баруун оронуудай сэрэгэй бюджедүүд жэлhээ жэлдэ ехэ болоно гэжэ энээн дээрэ нэмэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Урданай хэзээ хэзээнэйхидэ орходоо мүнөө үедэ буу зэбсэг хуряалгаар бүхэдэлхэйн конференци зарлахада үлэмжэ таатай зохид эрхэ байдал бии. Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха асуудалаар hаяхан Хельсинкидэ зарлагдажа дүүрэhэн зүблөөнэй амжалтатай дүнгүүд энээндэ туйлай ехээр нүлөөлнэ. Тэрээндэ хабаадагшад — Европын 33 ороной, мүн США ба Канадын дээдэ зэргын түлөөлэгшэд — политическэ талаарнь hуларалгые сэрэгэй hуларалгаар нэмээлгын аргагүй шухала байhые онсолон тэмдэглээ. «Сэрэгэй талаар урда урдаhаа эсэргүүсэн харалсалгые бага болгохо, буу зэбсэг хуряалгада туhалха тушаа хүсэлэл оролдолго» гаргахаар бүгэдын эрмэлзэжэ байhаниинь мэдээжэ.

Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые hуларуулга улам ехээр тодорхой материальна удха шэнжэтэй боложо байна. Мүнөө тон түрүүн, энэ зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй онсолон гэмдэглэhэнэй ёhоор, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые болюулха, буу зэбсэг хуряаха хэрэгтэ бодото үрэ дүнгүүдые туйлаха гэhэн зорилго табигдана.

Бүхэдэлхэйн конференциие зарлаха бодото асуудалнуудаар тодорхой дурадхалнуудые бэлдэжэ эхилхэ хэрэгтэй гэжэ Нью-Йоркдо тусхай комитедэй хүдэлжэ байха үедэ олохон оронуудай түлөөлэгшэд дурадхаhан байха юм. Сентябрь соо хүдэлмэреэ эхилхэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX сесси дээрэ уласхоорондын энэ шухала хуралдаанай зүблэхэ зүйлые найруулан зохёохо, тэрэнние зарлаха үдэр гаргаха хэрэгтэй гэжэ тэдэнэр зааhан байна. Конференциие зарлалга хадаа манай үе сагай шухалын шухала эрилтэдэ — буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые хороохо, hүүлээрнь болюулха ябадал туйлаха, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, гүйсэдөөр хуряаха замаар урагшаа дабшаха хэрэгтэ харюусана.

Португалидахи орёо хүндэ байдал

Үнгэрhэн долоон хоногой хугасаа соо Португалидахи политическэ байдал орёо бэрхэтэй, шахардуу шанга байба. Революциин хүсэнүүд болон хархис этэгээдүүдэй хоорондо болодог тэмсэл бүри шангадаhан байна. Орон доторхи демократическа хубилалтануудые таhалдуулха хүсэлтэй баруунай хархисуудай хэhэн добтолго улам хүсэтэй болобо. Коммунис партиин нютагуудтахи организацинуудай гэр байрануудта шэнэ түхэлэй фашистнуудай добтолдог бандит добтолгын «географи» улам үргэдөө: Хойто зүгэй районуудhаа энэ бандит добтолгонь түбэй болон урда зүгэй хэдэ хэдэн районуудта дэлгэрбэ. Хархис этэгээдүүд ба дэбжэлтын хүсэнүүдэй хоорондо болодог тулалдаанууд бүри шанга болоо. Шэнэ түхэлэй фашистнуудай хэhэн дээрмэдэхы аашануудай дүнгынь hая болотор хэдэн зуугаад шархатаhан хүнүүд байгаа. Үнгэрhэн долоон хоногой үе соо хэдэн хүнүүд алуулhан байна.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөе бутарган hалгаахын тулада хархис этэгээдүүд өөhэдынгөө политическэ хорото хэрэгүүдэ түргэдхэбэ. Жэшээлхэдэ, өөhэдынгөө агентнүүдые — социалис партиин зарим ажал ябуулагшадые болон «Антунишай бүлэгэй» можо болоhон офицернүүдые хэрэглэн, хархис этэгээдүүд Хойто зүгэй сэрэгэй округые командалагша бригадна генерал Э. Курвашу гэгшые тушаалhаань буулгажа шадаhан байна. Энэ генерал хадаа 1974 оной апрелиин 25-да болоhон революцида эгээл эдэбхитэйгээр хабаадагшадай нэгэн байhан, Португалиин хойто зүгтэ шэбээлhэн контрреволюционно бүлэглэлнүүдтэ эсэргүүсэн тон эршэтэй шангаар тэмсэhэн хүн юм.

Энээнтэй нэгэн хамта хархис этэгээдүүд экономикые доройтуулан hүйдхөөхэ гэhэн ажал ябуулгаяа эдэбхижүүлhэн байна. Чилиин фашистнуудай дүй дүршэл хэрэглэн, хархис этэгээдүүд зорюута hаад түбэг татажа, хорото hүйдхэл эмхидхэжэ, Португалиин ажахын байдал эмхи гуримгүй болгохо, контрреволюционно урбалта хэхын тулада таатай оршон байдал байгуулха hанаатай.

Гэбэшье хархис этэгээдүүдэй хэдышье хорото аашa гаргаа hаань, түрүү шэнжэтэй демократическа хубилалтануудай замаар Португалиин дабшадаг дабшаса үргэлжэлhөөр. Үнгэрhэн долоон хоногой үедэ генерал Васку Гонсалвиш гэгшын толгойлдог правительство ажалша арад ниитын аша туhада зорюулан, хэдэ хэдэн шухала хэмжээнүүдые абаhан байна.

Тодорхойлон хэлэхэдэ, газарай реформо бэелүүлхэ зам дээрэ үшөө нэгэ алхам хэгдэhэн байгаа. Хооhон хэбтэhэн, элдүүрилэгдэдэггүй газарые таряашадта дамжуулан үгэхэ тухай тогтоол абтаа. Энэ хадаа помещик-латифундистнуудта үгтэhэн нилээд шанга сохилто болоно.

Лиссабоной ажалшадай хэhэн забастовко демократическа хүсэнүүдэй туйлаhан горитойхон амжалта болоо бэлэй. Энэ забастовко правительствые дэмжэлгын, хархис этэгээдүүдэй хорото аашануудта эсэргүү буруушаалгын уряа доро Интерсиндикал гэжэ нэгэдэмэл профсоюзай түбэй уряалаар августын 19-дэ үнгэргэгдөө hэн. Португалиин ниислэл хотын ажалшадай августын 20-до хэhэн олониитын жагсаалшье амжалтатайгаар үнгэрөө. Энэ жагсаалда 100 мянга гаран хүнүүд хабаадалсаhан байна. Португалиин газетэнүүдэй мэдээсэhэнэй ёhоор, энэ хадаа 1974 оной Майн нэгэнэй жагсаалай hүүлээр болоhон зүүнэй демократическа хүсэнүүдэй эгээл ехэ жагсаал мүн.

Эдэ баримтанууд хадаа ороной түрүү үзэлтэй демократическа хүсэнүүдэй улам саашадаа нягтаар жагсажа байhан тухай гэршэлнэ. Эдэ баримтанууд хадаа Португалиин хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай революциие аршалан хамгаалхаар, Португалида хархис фашис байгуулалта дахин байгуулхые хүсэдэг хара hанаата хүсэнүүдые бута сохихоор эрид шиидэнги байhан тухай гэршэлнэ.

И. ЛАПИЦКИИ.
В. ГОНЧАРОВ.
(ТАСС).

УНШАГТЫ hонирхохо[…] байхат

ТҮРҮҮШЫН ПОЧТАЛЬОНТОЙ УУЛЗАЛГА

КОМСОМОЛЬСК-НА-[…]РЕ хотын хэлхээ холбоо[…] конкурсдо хабаадагшад […] хотын түрүүшын почталь[…] наhатай Михаил Афанас[…] Акафинда айлшалба.

Комсомол хүбүүн […] Акафин барилгашадай тү[…]шын отрядуудай нэгэндэ […]жо, 40 гаран жэлэй урда […] Амар мүрэнэй эрье дээр[…] дэлхээ ерээ hэн. «Хүбүүд[…] сагад бэшэгүүдые таhал[…]гүй hайнаар, гээгдэлгү[…] абаха ёhотой. Тиимэhээ […] тальоноор хүдэлөө hааш[…] юм? — гэжэ тэрээндэ дү[…]хаhан байгаа. Тэрэ гэh[…] хойшо Миша үглөө бүри […] ямаршье уларилда по[…] сүүмхэ мүрэ дээгүүрээ зүү[…] ябадаг болоо hэн. Коне[…]нүүд дээрэнь элдэбын, гай[…]тай hонин адресууд табиг[…] байгаа. «Гидро-барилгаш[…] барааг», «Эдир наhанай […] Петровто...» Гэбэшье почта[…] бэшэг бүхэнние зорюулагд[…] хүндэнь хүргэжэ шададаг […]

Мүнөө энэ хото Амар м[…]нэй эрье дээгүүр хабтайн […]жынхэй. hаял хада бурта[…]сын байhан газарта 500 […] үйлсэ, проспект бии болго[…] Почтальонуудынь хэлхээ […]бооной мүнөөнэй хэрэгсэ[…] дээр, түхеэрэлгэнүүдээр […]гагданхай. Самолёдууд, […]нууд, түргэн ябадалта […]нууд олон тоото бэшэгүү[…]

25 САМОВАРЬАА […] ҮХАДА, ААТАН ДА[…]

ЮРЭ БУСЫН ОЛЗО

ХАНДАГАН БА ТАКС[…]

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ[…]

Манай адрес, телефо[…]
г. Улан-Удэ, ул. Лени[…]
Телефоны: редакто[…] 2-54-54, приёмная — 2-5[…]

===СПОРТ===СПОРТ===СПОРТ===

САГААЛСА ДЭЭРЭ ШАНГА ТЭМСЭЛ БОЛОБО

Мэргэн буудалгаар «Динамо» бүлгэмэй областной Совэдэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн hаяхан Улаан-Үдэдэ дүүргэбэ. Энэ ехэ наадаанда хабаадаhан спортсменүүд дүрбэн янзын зүйлөөр мүрысөө.

Россин Федерациин арадуудай зунай VI спартакиадын тоосоогоор үнгэргэгдэhэн энэ мүрысөөнэй дүн согсолходо, гүрэнэй аюулгүйе сахиха республикын комитедэй суглуулагдамал команда 2.704 очко абажа, «Динамо» бүлгэмэй чемпионууд болобо. Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын спортсменүүд — хоёрдохи, Октябрьска районой милициин таhагай түлөөлэгшэд гурбадахи hуурида гараа.

МВ-8 упражненеэр сагаалса мэргэлхэдээ, МВД-гэй спортсмен А. Аюшеев 276 очко абажа, илаhан байха юм. Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ В. Веронин — хоёрдохи, гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй спортсмен Г. Орехов гурбадахи hуури эзэлбэ.

Эхэнэрнүүдэй дунда энэ упражненеэр Алла Степанова, Галина Филиппова, Валентина Куликова гэгшэд илаhан байна.

МП-4 упражненеэр сагаалса мэргэлэлгэдэ hонирхолтой, шанга тулалдаан болоо. Эндэ спортын мастерта кандидат Г. Орехов 300-hаа 283 очко тудажа эрхимлэбэ. А. Рыбаков, В. Макаров тэрээнhээ хорёод очкогоор гээгдээ.

Сэхыень хэлэхэдэ, Г. Орехов энэ үдэр бултанhаа булюу байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. АВ-1, РП-1 гэдэг упражненинүүдтэ мүн лэ илажа, чемпионой нэрэ солодо хүртэбэ. МП-4 упражненидэ сагаалса буудахадаа, Г. Филиппова 244 очкотойгоор нэгэдэхи hуури эзэлээ.

Илагшадта дипломууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаба.

Хүлеэгдээгүй ушар

Спортын клубуудай командануудай дунда футболоор республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй хоёрдохи дүхэригэй наадануд үргэлжэлhөөр.

Дүрбэдэхи уулзалгын наадануд hонирхолтой, шанга тэмсэлдэ үнгэрбэ. Транспортын «Локомотив» — «Торпедые», мүн «Забайкалец» — «Сэлэнгын» бэлэдхэлэй бүлэгэй футболистнуудые 7:0, «Вымпел» — «Торпедые» — 2:0, «Пищевик» — «Электромашиные» — 1:0, ЛВРЗ-гэй футболистнууд — «Электромашиные» — 3:0 тоотойгоор шүүгээ. Энэ долоон хоног соо «Пищевигэй» футболистнууд «Текстильщигтэй» уулзажа, 3:2 тоотойгоор булиба.

Эндэ хүлеэгдээгүй, hонин ушар болоо. Юуб гэхэдэ, Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой спортсменүүд энэ жэлдэ нэгэтэшье шүүгдээгүй ябатараа, авиационно заводой «Забайкалец» гэжэ спортын клубаай командатай наадахадаа, 1:4 тоотойгоор булигдашоо.

Тиигэбэшье 25 очкотой болоhон ЛВРЗ-гэй футболистнууд түрүү hуури эзэлжэ ябана. Транспортын «Локомотив», «Забайкалец» командануд удаадахи hууринуудые эзэлнэ.

БУХЭ БАРИЛДААНАЙ hОНИН

Самбо барилдаагаар Эрхүүгэй областиин Усть-Кут тосхондо болоhон уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадаhанайнгаа hүүлээр манай республикын самбистнууд «Спартак» бүлгэмэй Россин түбэй Совэдэй түрүү hуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй наадаанда хабаадахаяа Новороссийск хото ошоhон байгаа.

РСФСР-эй арадуудай зунай VI спартакиадын тоосоогоор үнгэргэгдэhэн энэ мүрысөөндэ областьнуудай, хизаарнуудай, автономито республикануудай эрхим бэрхэ спортсменүүд барилдаанай ковёр дээрэ гаража, тулалдаhан байха юм.

Манай «Спартак» бүлгэмэй самбистнууд Владимир Хамаганов, Вячеслав Тарасов яhала hайнаар наадажа, хахад финалда гараhан байгаа. Тиин эдэнэр спортын мастерта кандидадай нэрэ зэргээ баталба.

«Динамо» бэлгэмэй түрүү hуури эзэлхын түлөө самбо барилдаагаар Сибирьтэхи зонын мүрысөөндэ республикымнай түлөөлэгшэд хабаадалсаад, бусажа ерэбэ.

Улаан-Үдын гэр байра баридаг комбинадай хүдэлмэришэн, спортын мастерта кандидат Виктор Серебряников, Зүүн Сибириин технологическа институдай студент Галактион Серенев нлангаяа шалгарhан байна. Г. Серенев жэгдэ hайнаар барилдажа, спортын мастерта кандидадай нормс дүүргээ.

***

РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын хүүгэдэй спортын hургуулинуудай командануудай дунда дүрэ буляалдаата барилдаагаар түгэсхэлэй мүрысөөн Новосибирск хотодо боложо байна.

Энэ жэлдэ Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөндэ хоёрдохи hуури эзэлhэн Баргажанай аймагай Баян-Голой дунда hургуулиин суглуулагдамал командын барилдаашад эндэ республикынгаа нэрэ хүндые хамгаалжа байнхай.

Манай үниннэй бэрхэ барилдаашан Виктор Очиров эдэниие hорино.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ТОБШОХОНООР...

△ ШАТАРААР уласхоорондын түрүү hуури эзэлхын түлөө Милан хотодо үнгэргэгдэжэ байгаа гурбадахи наадаанда дүрбэн парти тэнсэлгээр дүүрэбэ. Эндэ Петросян — Портиш, Глигорич — Таль, Браун — Андерсен, Смейкал — Мариотти гэгшэд тэнсэhэн. Любоевич — Карпов, Унцикер — Ларсен гэгшэдэй уулзалга хойшолуулагданхай. Дэлхэйн чемпион Анатолий Карпов мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаhан Югославиин шатаршан Любоевичэй тэнсэебди гэhэн дурадхалые хойшолуулба ха. Зүгөөр наадаанай саашадаа үргэлжэлүүлэгдэхэдэ, Карпов hайн байдалтайгаар энэ уулзалгаяа хойшолуулhан байна.

△ ВИЛЬНЮС. Дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэжэ байгаа зонын наадаанда В. Савон эрхимлэжэ ябана. Тэрэ hүүлэй хэдэн наадануудые үнгэргэхэдөө, богони саг соо тэнсэлгээр түгэсхэжэ шадаа. Жэшээнь, Бронштейнтэй наадаhан hүүлшын уулзалга 16-дахи ябадалдаа тэнсэлгээр дүүрэhэн байгаа. Тиин арба нэгэн наадаанай удаа Савон 7,5 очкотойгоор түрүүлжэ ябана. Гульков — 7. Тайманов, Цешковский — 6,5. Васюков, Гуфельд — 6 (арбан наадаанай удаа). Бронштейн, Холмов арба нэгэдэхи наадаанай удаа зургаан очкотой болобо.

△ БЕЛГРАД. Шатараар эдиршүүлэй дунда дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн наадаанда Москвагай Валерий Чехов хоёр уулзалга тэнсэлгээр дүүргэhэнэй удаа, хоёр наадаанда шүүжэ гараба. Тиин дүн хамта 3 очкотой болоходоо, мүрысөөнэй таблицада хоёрдохи бүлэгтэ оробо. Үнгэргэгдөөд байhан дүрбэн наадаанай удаа Польшын Адам Кулиговский, Канадын Питер Нурми, Швециин Гари Шусслер, Голландиин Ван Дер Стервен гэгшэд 3,5 очкотойгоро түрүүлнэ.

Спортын мастер Валерий Чехов дүрбэдэхи наадаандаа Венгриин шатаршан Атил Гроспетерые шүүhэн, Кулиговский Шусслер гэгшэтэй тэнсэhэн байна.

Саанань үшөө юhэн наадаан үлэбэ.

△ ОРОНОЙ ТҮРҮҮ hуури эзэлхын түлөө Москвада үнгэргэгдэhэн ээлжээтэ наадаандаа Киевэй «Динамо» командын футболистнууд «Спартак» командые шүүбэ. Августын 22-то үнгэргэгдэhэн наадаанда Олег Блохин гансахан бүмбэгэ сохижо, командань шүүжэ гараhан байна. Тиин Олег Блохин энэ жэлэй наадаанда 13-дахи бүмбэгэ сохижо, бусадай дундаhаа түрүүлжэ ябана. Наадан hонирхолтойгоор, тэнсүү добтолго, хамгаалгатайгаар үнгэрөө.

△ ХОККЕЙ. ЦСКА-гай хоккеистнүүд Европын чемпионуудай кубогта хүртэхын түлөө үнгэргэгдэхэ наадаанда совет ороной спортын нэрэ солые хамгаалха юм. Ниислэл хотын сэрэгшэдэй командын спортсменүүд таба удаа энэ наадаанда шүүжэ гараhан байна. Чехословакиин Брногой команда гурба удаа энэ кубогта хүртэhэн юм.

Чехословакиин Пардубице хотодо 1973—1974 онуудай кубогта хүртэхын түлөө үнгэргэгдэhэн наадаанда ЦСКА-гай хоккеистнүүд «Тесла» командада 2:3 (1:0, 1:1, 1:1) тоотойгоор шүүгдэбэ.

Харюугайнь наадан Москвада сентябриин 2-то үнгэргэгдэхэ юм.

Мүнөө ЦСКА-гай хоккеистнүүд «Совет спортын» шанда хүртэхын түлөө Рига хотодо үнгэргэгдэхэ наадаанда хабаадалсахаар тиишэ ошонхой. Мүн «Тесла» команда энэ наадаанда хабаадалсахаар Киев хотодо ерэhэн байна.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОГОЙ». «СПОРТЛОТО-2-ОЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» августын 20-до Москвада үнгэргэгдэhэн 31-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: Нэгэ хүн зургаан номер таажа, 5.000 түхэриг абаха болобо. Табан номер таагшад — 2.289 түхэриг (115 карточка), дүрбэн номер таахан хүнүүд — 55 түхэриг (5689 карточка), гурбан номер таагшад 3 түхэриг (100. 589 карточка) абаха.

«Спортлото-2»: Хэншье зургаа номер таажа шадаагүй. Табан номер таагшад — 5.000 түхэриг (15 карточка), дүрбэн номер таахан хүнүүд — 90 түхэриг (1651 карточка), гурбан номер таагшад 4 түхэриг абаха (36.262 карточка).

Энэ тиражай шүүбэриие августын 31-hээ сентябриин 30 болотор түлэхэ юм. (ТАСС).

ТЕЛЕФОН, ТЕЛЕГРАФ, РАДИО. ХИЛЫН СААНАhАА

ГАВАНА

Ленинэй суртал hургаалай хүсэн

ТАСС

Кубын марксистско-ленинскэ түрүүшын партиин байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан эндэ болобо. Парти ба гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад олониитын түлөөлэгшэд, гадаадын айлшад эндэ сугларhан байгаа. Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын Премьр-Министр Фидель Кастро сугларагшадай урда үгэ хэлэбэ.

Бэеэ дааhан байдалайнгаа түлөө, испан колониализмда, американ империализмда эсэргүүсэн, Кубын арадай хэhэн тэмсэлэй түүхэ тухай тэрэ дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэhэн байгаа. Кубын национальна бэеэ дааhан байдалай түлөө тэмсэл революционно тэмсэлтэй таhаршагүй холбоотой гэжэ Ф. Кастро тэмдэглээ.

Манай арадай олон хүбүүдэй ами наhаяа алдаhан Кубын революци илагдашагүй юм гэжэ Ф. Кастро түгэсхэлдөө хэлээ. Дайсадшье энээниие мэдэрхэ баатай болонхой.

КАНАДА. «Бидэ ажал хүдэлмэри эринэбди!» — гэhэн уряа лозунг доро олон хото городуудта жагсаалнууд үнгэргэгдэжэ, залуушуул, наhатайшье хүнүүд тэрээндэ хабаадаhан байна (зураг харагты). Байра байдалыень hайжаруулха эрилтэ ажалшан арад табина.

ТАСС.-ай фотохронико.

ОСЛО

Шахардуу байдалай hуларалгые улам гүнзэгырүүлхэ

ТАСС

Норвегиин, Даниин, Исландиин, Финляндиин ба Швециин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн эндэ болоод, тараба. Шахардуу байдал hуларуулха ниитэ шэглэл улам гүнзэгыржэ байна гэжэ министрнүүд тусхайлан тэмдэглээ гээд зүблөөнэй түгэсхэлэй коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

Ядерна зэбсэгэй саашадаа таралгые болюулха, ядерна зэбсэг туршалгые бүрин зогсоохо тухай договор hаяар баталха зорилготой оролдолго хүсэлэлгэнүүдэй шухала байhые министрнүүд тусхайлан тэмдэглэбэ.

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

Фашис дарлалта мүлжэлгэhөө ороние сүлөөлhөөр 31 жэлэй ойе — Румыниин Социалис Республикын национальна hайндэрые социалис оронуудай хэблэл үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Энэ hайндэртэ зорюулагдаhан баярай суглаанай Бухарестдэ болоhон тухай, «Мүнөө үеын Румыни» гэhэн национальна выставкын Москвада нээгдэhэн тухай газетэнүүд толилно.

Уласхоорондын номой выставкын Москвада нээгдэhэн тухай гадаадын хэблэл мэдээсэнэ. Выставкэдэ хабаадагшадта зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эльгээhэн амаршалгые газетэнүүд тунхаглана.

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха комитедэй Женевэдэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлжэ байhан тухай газетэнүүд мэдээсэхэдээ, оршон тойронхи байгаалида нүлөөлхэ сэрэгэй гү, али бусад хэрэгсэлнүүдые хорихо тухай конвенциин проект Советскэ Союз ба США табяа гээд газетэнүүд бэшэнэ.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар Хельсинкидэ болоhон ниитэ Европын зүблөөнэй дүнгүүдтэ гадаадын олониитэ, хэблэл гол анхаралаа хандуулhаар. Зүблөөн дээрэ гар табигдаhан түгэсхэлэй акт айхабтар ехэ удха шанартай гэжэ Чехословакиин «Руде право» газетэ бэшэнэ. Зүблөөнэй дүнгүүд энээндэ хабаадаhан бүхы гүрэнүүдэй туйлаhан амжалта болоно.

Ниитэ Европын зүблөөнэй дүнгүүд уласхоорондын шахардуу байдал hуларуулха hайн арга олгохо байна гэжэ Шотландиин ажалшад тоолоно гээд Шотландиин тред-юнионуудай конгрессэй генеральна секретарь Джеймс Милн хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдүүлбэ.

США-гай эгээл ехэ хото — Нью-Йоркын хүн зоной байдалай түбэг бэрхэшээлдэ орожо байhан тухайдань «Нью-Йорк таймс» газетэ түрүү бэшэгүүдэйнгээ нэгэн соо тэмдэглэнэ.

Орон дотор хүдэлмэригүйшүүлэй улам олошоржо байhан тухай Лондоной газетэнүүд бэшэнэ.

Түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй ба хархис этэгээдүүдэй хоорондоо тэмсэлэй улам шангадажа байhан Португалидахи байдал тухай олон газетэнүүд шэнжэлэлнүүдые толилно.

Промышленностиин, хүдөө ажахын ажалшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ аха дүү социалис оронуудай хэблэл анхаралаа ехээр хандуулна. Болгариин промышленна ба хүдөө ажахын элдэб предприятинуудай түсэбтэ зургаадахи табан жэлэй даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэжэ байhан тухай «Работническо дело» ба Софиин бусад газетэнүүд мэдээсэнэ.

Эрдэм наукада үндэhэлэн, үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудта ГДР-эй «Нойес Дойчланд» газетэ гол анхаралаа хандуулна.

Польшын арадай ажахыда инженернүүдые, технигүүдые ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ тухай асуудал ПОРП-ын ЦК-гай орган — «Трибуна люду» газетэ табина.

Мексикын президент Л. Эчеверриин хани ёhоной албанай хэрэгээр Кубада ерээд байhан тухай «Гранма», «Хувентуд ребельде» газетэнүүд үргэнөөр бэшэнэ.

СЭВ-тэ хабаатай оронуудай ба хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаан улам үргэдэнэ гээд Чехословакиин «Правда» бэшэнэ.

Хархис этэгээдүүдэй харата муухай ябуулгануудые буруушаан гэмсэдэг Португалиин демократуудтай hанал нэгэтэй байлгын хүдэлөөн тухай олон оронуудай газетэнүүд мэдээсэнэ.

Экономикын доройтон унаhанhаа уламжалан, капиталис оронуудтахи байдалай хүшэр бэрхэшээлтэй болоhон тухай, Бангладештэхи байдал тухай, Ливанда эсэргүүгээр Израилиин дээрмэшэ сэрэгшэдэй үүдхэдэг ябуулганууд тухай гадаадын хэблэл үргэнөөр бэшэнэ.

(ТАСС).

МАТАРА

ШРИ ЛАНКАГАЙ КОММУНИСТНУУДАЙ СЪЕЗД

ТАСС

Шри Ланкагай Коммунис партиин эндэ боложо байhан IX съезд дээрэ үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлhөөр.

КПШЛ-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн К. П. Сильва делегадуудай урда үгэ хэлэбэ.

Урдахи съездhээ хойшонхи үе соо партиин эмхидхэлэй нэгэдэл бэхижүүлэгдээ, тэрэнэй гэшүүд олошоруулагдаа гээд документ соо хэлэгдэнэ. Мүнөө үедэ партиин гэшүүдэй гурбанай нэгэ хубиhаа үлүүниинь хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд.

Партиин хүдэлмэриие эдэбхижүүлхын тула таряашадай дундаhаа ехэ оролдолго гаргагдана, районно партийна организацинуудай ажал ябуулга hайжаруулагдана гээд документ соо хэлэгдэнэ. КПШЛ-дэ туhалдаг ниитын эмхинүүдтэй: профсоюзуудтай, залуушуулай, студентнэрэй ба эхэнэрнүүдэй нэгэдэлнүүдтэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Партийна хэблэлэй үүргые саашадань дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлээр Компарти эрид шиидэнги гээд документ соо хэлэгдэнэ.

Съездын хүдэлмэридэ хабаадажа байhан аха дүү партинуудай хэдэ хэдэн делегацинуудай толгойлогшонор үгэ хэлэжэ, съездын делегадуудые амаршалhан байна.

СОФИ

Электронно промышленность хүгжэнэ

ТАСС

Болгариин электронно ба электротехническэ промышленность хурдан түргөөр хүгжэжэ байна. Энэ жэлдэ электронно-тоолон тодорхойлолгын техникэ бүтээлгэ түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэйхиhээ 10 дахин дээшэлжэ, жэлэй дүүрэтэр ороной машина бүтээлгын промышленностьда эдэ hалбаринуудай хубитань 46,5 процентдэ хүрэхэ юм.

НИКОЗИ

Национальна экономикоё бэхижүүлхэ

ТАСС

Ороной экономико хүгжөөлгын гурбадахи табан жэлэй түсэбые (1972—1976 онууд) hэлгэхэ 1975—1976 онуудта бэелүүлэгдэхэ онсо яаралтай экономическа түсэбые Кипрэй правительство баталан абаба.

Хүдэлмэригүйшүүлые үсөөрүүлхэ, үйлэдбэриие hэргээн эдэбхижүүлхэ, зугадан ерэгшэдэй ба бусад хүн зоной байдал hайжаруулха гэхэ мэтын онсо яаралтай түсэбүүдые бэелүүлхэ гээшэ энээнэй гол зорилго болоно гээд финансын министр А. Пацалидис пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Энэ талаар правительствo 51 миллион кипрэй фунт hомолоо.

Нёдондо зун болоhон сэрэгэй урбалта, тэрээнhээ уламжалан үндэhэлhэн орон доторхи байдал экономикодо бэрхэшээл тохёолдуулжа байна. Олон предприятинуудые хааhанhаа, үйлэдбэри хорооhонhоо уламжалан, Кипр элдэб эд бараа гадаадын оронуудта гаргажа худалдалгаяа эрид доошолуулаа. Мүнөө орон дотор 25 мянган хүн хүдэлмэригүй болоод байнхай.

Онсо яаралтай түсэбөөр хараалагдаhан хэмжээнүүдые бэелүүлхэдэ, 16 мянгаhаа 20 мянга хүрэтэр хүн ажалаар хангагдаха байна гээд министр мэдүүлбэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Хүн бүхэнэй ажалай хубита — амжалтын шиидхэхы нүхэсэл — түрүү бэшэг. «Ургаса хуряалга эршэдэнэ». В. Штеренбергын, В. Колосовой репортаж.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Партиин райком ба гээгдэжэ ябаhан ажахынууд» — ...Плотниговагай статья. Мүрысэдэг областьдомнай.

Гурбадахи хуудаhанда. «Ангар мүрэн шадарай тайга соохи гурбадахи семестр» — фоторепортаж.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Искусствын hонин. Футбол. Врачай зүбшэл.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.30 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүд харуулагдаха. 19.00 — Ниитэ-политическэ темэдэ хөөрэлдөөн, (буряадаар). 19.20 — СССР соогуур 10 минута. «Норильск — нарата хото». 19.30 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». 19.50 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 20.10 — «Ответственность» — киноочерк. 20.20 — «Хүн ба хуули». 21.10 — «Спасённое имя» — уран hайханай фильм. 22.40 — «Роялиин дэргэдэхи хөөрөөнүүд».

□ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н-01564. Заказ № […]